

SIIPIRIKKO 4/01

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

- ARK-katsaus 2000
- Haukat 2000
- Talvilinnut 2000/2001

Siipirikko 4•2001 28 vsk.

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

ISSN 0357-5705

PKLTY r.y.

Puheenjohtaja: Pentti Zetterberg
Nuotanperä 28 B 9, 80140 Joensuu
puh 0400 - 427 792, työ (013) 2513 505
pentti.zetterberg@joensuu.fi

Varapuheenjohtaja: Ari Latja
Jyväkuja 1 A, 80140 Joensuu
puh (013) 802 703 tai 050 - 5758 425
ari_latja@hotmail.com

Sihteeri: Kalle Larsson
puh 0400 - 695 679, kallelarsson@yahoo.com

Rahastonhoitaja: Timo Karkiainen
Sepänkatu 4-6 C 13, 80110 Joensuu, karkiain@dlc.fi

Jäsensihiteeri: Hannu Huuskonen
Linköpinginkatu 3 A 1, 80140 Joensuu puh (013) 803 995,
työ (013) 2513 480, hannu.huuskonen@joensuu.fi

Muut hallituksen jäsenet:
Urho Paakkunainen, Linköpinginkatu 7, 80140 Joensuu,
puh (013) 801 877, urho.paakkunainen@joensuu.fi
Ari Parviainen, Näädänkatu 5 B 16, 80230 Joensuu,
puh (013) 311 182

Veli-Matti Sorvari, Harjulantie 20, 80770 Kontiolahti,
puh (013) 731 832 tai 040 - 5263 605
vm.sorvari@saunalahti.fi

IBA- ja suojeluvastaava: Heikki Pönkkä
puh 040 - 543 0011
heikki.ponkka@pklspp.inet.fi

Lehden toimituskunta:

Harri Kontkanen (vastaava toimittaja),
Koulukatu 27 A 6, 80100 Joensuu,
puh (013) 120 376, harri_kontkanen@hotmail.com
Markku Halonen, puh 0500 - 933 628
Kari Lindblom, puh 040 - 577 2868, kari.lindblom@pp.inet.fi
Olli Günther, Väisälänkatu 5 C 14, 80170 Joensuu,
puh 041 - 466 1566, olli.gunther@cs.joensuu.fi
Päivi Suo-Yrjö, suoyrjo@cc.joensuu.fi

Tilausasiat:

Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jäsenmaksun suuruus v. 2002 on 20 I (opiskelijat 16 I, perhejäsen 4 I). Jäsenmaksu (ei perhejäsen) sisältää lehden. Siipirikon tilausmaksu muille on 20 I. Vanhat irtonumerot 1 I, edellisen vuoden irtonumerot 2 I, 10-vuotisjuhlanumero 3 I, 25-vuotisjuhlanumero 8 I + postikulut.

Yhdistyksen tili:

OP 577005-2104032 / Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu
Tiille maksetaan jäsenmaksut, maksut irtonumeroista yms. – ilmoita pankkisiirrolla viestinä, mitä olet maksanut. Jäsenmaksua maksettaessa ilmoita viestissä nimesi ja osoitteesi.

Havaintojen ilmoitus sähköpostilla:

PKLTY:n alueella retkeilleet (muutkin kuin jäsenet) voivat ilmoittaa havaintojaan PK-lintulistalle osoitteeseen pk_lintulista@joensuu.fi. Havaintoilmoitus muodossa: Laji, pvm, paikka, havis (havainnoijien nimet). Lisätietoja. (kts. tarkemmin SR 2/99, s. 3 laatikoteksti)

Yhdistyksen kotisivut <http://www.joensuu.fi/pklty>

SISÄLLYSLUETTELO

- 3 *Pentti Zetterberg:* Harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit kertovat muuttuvasta linnustosta – Pohjois-Karjalan ARK-katsaus 2000
- 17 *Hannu Lehtoranta:* Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 2000
- 20 *Reijo Erola:* Kiitorata kaakkureille
- 22 *Urho Paakkunainen:* Talvilinnut 2000/2001 Pohjois-Karjalassa

kannen kuva: Parina viime vuonna korea kuningaskalastaja on esiintynyt muutaman yksilön voimalla Pohjois-Karjalassa. © Kari Koskela

HARVINAISUUDET JA VÄHÄLUKUISET LAJIT KERTOVAT MUUTTUVASTA LINNUSTOSTA - POHJOIS-KARJALAN ARK-KATSAUS 2000

Pentti Zetterberg

Katsauksessa julkaistaan Pohjois-Karjalassa vuoden 2000 aikana tehdyt havainnot harvinaisista ja vähälukeisista lajeista. Uuden vuosituhannen ensimmäinen oli monella lajilla hämmästyttävän esiintymisen vuosi. Seuraavassa esiintuotavien esiintymismuutosten edessä herää vääjäänättä ajatus siitä, että linnustomme on todella muuttumassa. Tämä lähiluontomme muutos tuntuu olevan myös yllättävän nopeaa!

Kultasirkku © **Helkki Kokkonen**

Ristisorsa on maakunnassa harvinainen läpimuuttaja, josta havaintoja on vain 20 yksilöstä. Tämä pari kuvattiin taapertamassa Norjan Rundella kesällä 1993. © **Hannu Huuskonen**

Mustatiira ei ole vakiinnuttanut räpylänsijaansa pesimälintuna maakunnassa. © Karl Koskela

Harvinaisia lajeja koskevat havainnot on tarkastanut valtakunnallinen rariiteetikomitea (RK) tai PKLTY:n alainen aluerariiteetikomitea (ARK). Myös joitakin havainnoita aikaisemmilta vuosilta julkaistaan tässä katsauksessa. Vähälukuisista lajeista katsaukseen on koottu kaikki tietoon tulleet havainnot. RK:n hyväksymät havainnot on julkaistu valtakunnallisessa vuoden 2000 RK-katsauksessa (Luoto ym. 2001). Joistakin kyseisestä katsauksesta myöhästyneistä RK-havainnoista, jotka julkaistaan vuoden 2001 RK-katsauksen yhteydessä, on saatu tätä ARK-katsausta varten ennakkotieto RK:n ratkaisusta (Luoto kirj.). Pohjois-Karjalan alueellisten rariiteettien havaintoilmoituksia on ARK ruutintunut entisellä kokoonpanolla: Jouni Pursiainen, Ari Parviainen sekä Pentti Zetterberg (pj.).

Muutostrendejä linnustossa

Kärjistäen voisi sanoa, että ainoa asia, mikä ei Pohjois-Karjalan ARK-linnustossa muuttanut vuona 2000, oli maakunnassa tavattujen lajien kokonaismäärää. Maakunnalle uusia lajeja ei tavattu, niin kuin ei tavattu edellisvuonnaakaan. Itseasiassa tämäkin on kuitenkin vain osatotuus, sillä RK:n loppuvuonna 2001 suorittama erä-

den lajien rehabilitointi sittenkin kasvatti Pohjois-Karjalan lajistoa kupariviihkasorsalla (yksi havainto vuodelta 1994). Niinpä maakunnassa hyväksytysti tavattujen lajien lukumäärä on vuoden 2000 loppuun mennessä 318.

Kouriintuntuvimpia esimerkkejä *muuttuva linnusto*-teemasta, ainakin Pohjois-Karjalan aineiston valossa, käsitellään seuraavassa. Runsastuneita lajeja ovat harmaahaikara, lyhytnokkahanhi, merihanhi, ristisorsa, harmaasorsa, alliahaahka, harmaapäätikka, viirusirkkalintu, pikkukultarinna, viiksitimali, pikkusieppo ja vuorihemppo. Esim. pikkukultarinalla ja viirusirkkalinnulla on ollut uskoton invaasio viime vuosina - onko syy sama kuin ruisrääkän esiintymisräjähdyksessä parina viime vuonna vai mikä selittää muutoksen? Vähälukuisista lajeista pikkusiepon todelliset määrät ovat aivan toisella tasolla, kuin mitä Väisänen ym. (1998) antavat kannanarvoksi näille leveysille. Toki pikkusieppohavaintojen määrän kasvuun on vaikuttanut myös lisääntynyt retkeily maakuntamme itä- ja pohjoisosien vanhoissa metsissä. Jo aiemmin runsastuneista lajeista merikotka on hyvä esimerkki: laji oli aikoinaan oikeutusti muutamalla vuotuisella havainnolla ARK-listalla, nykyään suojelu-

toimenpiteiden johdosta vahvistuneesta kannasta tehdään kymmeniä havainnoita vuodessa! Selvästi aikaisemmasta vähentyneitä lajeja taas ovat lampiviklo, rantakurvi, pikkukajava, taigauunilintu, turturikyhyhy ja kultasirkku. Lajeja, joiden esiintymisessä ei näytä olevan nähtävissä huomattavaa muutosta suuntaan tai toiseen, ovat kattohaikara, räyskä, mustatiira, uuttu- ja turkinkyhyhy, harjalintu, mustaleppälintu ja pikkusirkku.

Maakunnassa hyvin harvinaisista lajeista (rajana 5 havaintoa ennen vuotta 2000), julkaistaan tässä katsauksessa havainnot seuraavista lajeista: punakaulahanhi, amerikanhaapana, isohaara-haukka, tunturihaukka, pikkutiira, valkosieppi, mehiläissyöjä, lyhytvarvaskiuru, kenttäkerttunen, kirjokerttu ja punakottarainen. Näillä lajeilla havaintojen kokonaismäärä on niin vähäinen, että trendejä ei ole nähtävissä ja toistaiseksi esiintymistä on luonnehdittava satunnaiseksi.

Kultasirkkuhavainnot tarkastetaan, ilmoitusaikataulut tiukentuneet!

On todella ilo todeta ilmoitusaktiivisuuden olevan jo sitä luokkaa, että tällä kertaa patistelu ja ohjeistus voi-

daan jättää minimiin ja varata enemmän tilaa lajeittaiseen käsittelyyn. Aikaisemmin julkaistuista ARK-katsauksistahan (yleensä kunkin vuosikerran nelosnumerossa) löytyvät tarkemmat käytännön ilmoittamisohjeet (esim. Zetterberg 2001).

Hyvin positiivista on myös se, että ns. 'vanhoja havaintoja' on katsauksen kokonaismassasta enää hyvin pieni osa; rästihavainnot on siis saatu toimitettua eikä havaintoja jätetä kohuttomasti virumaan pöytälaatikoihin, näin katsauksetkin ovat takavuosia kattavampia ja ajankohtaisempia. Havaintoilmoituksia summattaessa riitti vain kahden numeron käyttö: RK:n käsittelemien ilmoitusten lukumäärä oli 39, ARK:n puolestaan 93. Vähälukuisista lajeista saatiin ilmoitukset enää nykyisestä 393 yksilöstä! Lieneekö kysymys nopeutuneen tiedonvälityksen (sähköpostilistat, piipparit, kännykät) havainnoimaan ja ilmoittamaan stimuloivasta vaikutuksesta? Havaintojen, erityisesti vähälukuisia lajeja koskevien, alueellisina kokoajina kunnostautuivat jälleen Hannu Lehtoranta (Juuka), Esko Lappi (Lieksa) ja Hannu Kivivuori (Tohmajärvi-Värtsilä). Myöskin ilmoittamatta jääneiden aluerareiteittihavaintojen määrä on enää suhteellisen pieni, selvästi pie-

nempi kuin edellisvuosina, ja huimasti pienempi kuin pahimpina vuosina noin vuosikymmen sitten, jolloin puuttiin jopa ARK-boikotista.

Lajikohtaisten havaintomäärien runsastuminen, mutta valitettavasti myös yhden lajin kohdalla romahtaminen, on pakottanut ARK:ta pohtimaan lajistamuutoksia. Esim. kahden jämeränokkaisen harmaa-alkuisen lajin (-haikara ja -päätikka) kohdalla vuoden 2000 havaintomäärillä olisi varmasti syytä harkita lajien siirtämistä vuodenaikaiskatsauksiin. Kuitenkin molemmat lajit ovat ARK:n mielestä sikäli mielenkiintoisia, haikara mitä ilmeisemmin sihtailemassa jo pesintään maakunnassa ja tikka taas esiintymisessään mitä ailahtelevaisin, että ne päätettiin toistaiseksi pitää ARK:n listalla. Lajilistan ainut muutos onkin se, että kultasirkun kohdalla monen vuoden vähenemisen jälkeen tultiin siihen tilanteeseen, että se on vähälukuisuutensa johdosta siirrettävä tarkastettavien lajien joukkoon. *Kultasirkkuhavainnot on siis vuoden 2001 alusta lähtien ilmoitettava kuvauksen ja/tai dokumenttien kanssa!*

Valtakunnallisten katsausten koostamisen johdosta hiljattain tiukentuneet harvinaisten lajien ilmoitusai-

kataulut kerrattakoon vielä tässä: RK-lajien havainnot on ilmoitettava viimeistään *havaintoa seuraavan vuoden helmikuun puolivälissä* ja ns. pikkuharvinaisuuslajien (kaikki ARK-kuvattavia lajeja) ilmoitukset tulee ilmoittaa viimeistään *havaintoa seuraavan vuoden toukokuussa* (tarkemmin ks. Zetterberg 2001).

Kuvaukset sekä ilmoitukset vähälukuisista lajeista pyydetään toimittamaan joko ARK:n sihteerialle (Pentti Zetterberg, Nuotanperä 28 B 9, 90140 Joensuu) tai havaintovastaavalle (Harri Kontkanen, Koulukatu 27 A 6, 80100 Joensuu) mahdollisimman pian havainnon tekemisen jälkeen. Erityisen suositeltava on säästää paperia, postikuluja ja energiaa lähettämällä lomake suoraan sähköpostitse ARK:n sihteerin sähköpostiosoitteeseen (pentti.zetterberg@joensuu.fi). Lajeista, joista riittää vain ilmoitus, toivotaan systemaattisen arkistoinnin helpottamiseksi ilmoitukset erillisillä laji/vuosi liuskoilla. Ei siis mielellään eri lajeja saatikka vuosia yhdellä liuskalla!

Havaintoilmoituslomakkeita saa ARK:n sihteeriltä, sekä havaintovastaava Harri Kontkaselta, vaikkapa yhdistyksen kokouksissa tai postitse. Lomakkeen voi helposti imuroida yhdistyksen internet-osoitteesta

Haahkat ja kyhmyhaahkat ovat Pohjois-Karjalassa niin harvinaista herkkua, että kaikki havainnot tarkastetaan. Kuvan komea haahkakoiras on kuvattu Tromssassa syksyllä 1992. © Hannu Huuskonen

<http://www.joensuu.fi/pklyt>. Sellaisten lajien osalta, joista kuvausta ei tarvita, ARK-ilmoitukseksi riittää se, että havainto on ilmoitettu *pk_lintulistalle*. Myös perinteinen tapa - paperilappuset kiikutettuna ARK:n sihteerille tai havaintovastavalle - on tietenkin edelleen täysin käyttökelpoinen.

Katsauksen merkinnät ja lyhenteet

Luvut lajinimen jäljessä: vasemmanpuoleinen sulkeissa oleva luku kertoo ARK:n perustamisvuodesta 1975 katsausta edeltävään vuoteen 1999 Pohjois-Karjalassa havaittujen yksilöiden kokonaismäärän. Oikeanpuoleinen luku kertoo vuoden 2000 yksilömäärän. Näiden lukujen summa on Pohjois-Karjalassa ARK-aikana tavattujen yksilöiden kokonaismäärä.

Lyhenteet: ** = laji, josta tehdään ilmoitus ja kuvaus RK:lle, * = laji, josta tehdään ilmoitus ja kuvaus ARK:lle, ♂ = koiras, ♀ = naaras, ♀-puk = naaras-pukuinen, ad = vanha, subad = esiaikuinen, juv = nuori, 1kv, 2kv... = 1., 2...kalenterivuoden lintu, jp = juhlapukuinen, vp = vaihtopukuinen, tp = talvipukuinen, va = vaalean värimuodon lintu, tu = tumman värimuodon lintu, Ä = laulava (1Ä = myös nähty,

Ä1 = vain kuultu), p = paikallinen, m = muuttava, SW jne = muuttosuunta, kiert = kiertelevä, reng = rengastettu. Merkki (v) tarkoittaa että ARK/RK:lla on ollut käytettävissään linnusta otettu valokuva ja (ä) että ARK/RK:lla on ollut määrityksen tukena linnusta saatu äänite.

HYVÄKSYTYT HARVINAISUUSHAVAINNOT Accepted records of rarities

***Jääkuikka** *Gavia adamsii* (6,1)
11.10. Rää Vuonieniemi 1 ad jp SW klo. 11.45 (HKo, HM, PH ym)
11.10. Kit Kyyrönniemi 1 ad SW (MH, EVO)
Havainnot koskevat samaa lintua. Edelliset jääkuikkahavainnot tehtiin niinkin kauan aikaa sitten kuin vuonna 1991, jolloin tavattiin kaksi syksystä yksilöä. Vain kaksi maakunnan jääkuikkista on tavattu keväällä!

***Pikku-uikku**
Tachybaptus ruficollis (15,2)
28.11. Joe Noljaikka Höytiäisen kanava 1 1kv p (AL, PZ ym)
2.12.00-21.1.01 Lip Viinijärvi Taipaleenjokisuu 1 tp p (KLi, AP, LV ym)
Koskaan ei ole tavattu kahta yksilöä useampaa vuodessa. Havaintojen ajankohta kovin tyypillinen: kaksi kolmasosaa on tavattu loka-joulukuussa.

****Jalohaikara** *Egretta alba* (9,0)
1.5.97 Kit Hovinlampi 1 m (HPö, PH)
Myös kahtena edeltävänä vuonna tavattiin yksi yksilö, mutta vuoden -97 jälkeen lajia ei ole maakunnassa näkynytkään. Yhtä lukuunottamatta kaikki havainnot ovat huhtikuun lopulta - toukokuulta.

***Mustahaikara**
Ciconia nigra (6,1)
11.8. Out Sysmäjärvi Jakarlahti 1 E (Tuomo Puutio)
Olisiko tämän helposti tunnettavan, mutta vähälukuisen lajin havainnoissa nousevaa suuntausta: v. 1975-1992 tavattiin kolmasti, tämän jälkeen jo neljä havaintoa, viimeisin ennen tätä vuodelta 1999. Havainnoista kolme on elokuista, loput toukokuun lopusta.

***Lyhytnokkahanhi**
Anser brachyrhynchus (43,11)
16.-21.4. Rää Oravilahti 2-3 p (MH)
20.4. Joe Linnunlahti 1 NE klo 10.15 (HKo)
22.-25.4. Vär Sääperi 1 p (HKo, MH, Rasmus Mäki, KLi ym)
23.4. Out Vuonosaho 1 p (LV)
23.-26.4. Lip Riihilahti 1 p (KLi, KLa, VJ, HKo)
24.-28.4. Toh Valkeasuo 1 p (HKi, KLi, TK ym)
30.4. Lip Hepolahti 1 p (TK, JHy)
2.5. Toh Saario 2 p (HKi)

Kokonaislukumäärän laskussa on noudatettu minimiperiaatetta. Esim. Valkeasuolla ja Sääperillä on hyvinkin voinut viihtyä yhtä useampikin yksilö. Lajin runsastuminen meilläkin jatkui edellisen romahdusvuoden jälkeen uudella ennätyksellä. Aikaisempi 10 yksilön ennätys oli vuodelta 1998. Yksilömäärät vuosikymmenittäin puhuvat selvää kieltään runsastumisesta: -70-luku 4, -80-luku 12 ja -90-luku 27 yksilöä!

*Punakaulahanhi

Branta ruficollis (2,1)

16.11. Vär Niirala 1 ad p (HKi,KN, AN,AP ym)

Vasta toista kertaa maakunnassa tavattu poikkeuksellisen myöhäinen hanhikaunokainen houkutteli katselijoita kauempaakin Värtsilän loppusyksyiseen hämärtyvään iltaan.

*Ristisorsa

Tadorna tadorna (19,1)

22.4. Juu Paalasmaan sillat 1 ♂ p (HL) Laji on runsastunut menneistä vuosikymmenistä selvästi: peräti 17 yksilöä on tavattu vasta 1990-luvulla. Useimmat havainnot ovat maakunnan keski- ja eteläosista, tämän Juuan ensimmäisen havainnon lisäksi ainoa havainto pohjoisosasta on Lieksasta.

[**Punatavi *Anas cyanoptera* (0,1)]

21.5.-1.6. Joe Noljakka Höytiäisen kanavan suisto 1 jp ♂ p (HKo,KLi, PZ, TT ym)

Tämän Suomen ensimmäisen havainnon kyseisestä Pohjois-Amerikkalaisesta norsalintulajista tulkittiin koskevan tarhakarkulaista. Lajista tehtiin muutamaa päivää aikaisemmin havainnot sekä Ruotsissa että Norjassa. Havainnosta on julkaistu tiedonanto Siipirikossa 3/2001 (Kontkanen 2002).

**Amerikanhaapana

Anas americana (1,1)

24.4. Joe Utra-Paritsanlahti 1 ♂ p (PZ, JHy,KLi,PH ym)

Vasta toinen havainto maakunnassa! Ensimmäinen kerran tavattiin v. -98 Liperissä. Lisäksi vuonna -99 havaittiin kaksi tämän lajin ja haapanan risteymää. Suomessa laji on tähän mennessä tavattu 38 kertaa, katsausvuodelta on kaksi muuta havaintoa (Luoto ym. 2001).

*Haahka

Somateria mollissima (13,0)

toukokuu 1998 Toh Tammalahti 1 ♂ p (VJ)

Pohjois-Karjalan ensimmäinen vanha plkkukajava tavattiin Kontiolahdella loka-kuussa. Tämä yksilö ikuistettiin Pohjois-Norjassa. © Ari Latja

Havainto on aikaisemmin julkaistu haahkalajina vuoden 1999 katsauksessa (Zetterberg 2001). Nyt saatujen lisätietojen perusteella koirasta koskeva havainto oli mahdollista hyväksyä lajitasolla. Koiraan seurassa olleita kolmea naarasta ei voitu saatujen kuvausten perusteella edelleenkään määrittää! Mereiset haahkat ovat todella harvinaista herkkua Pohjois-Karjalassa nykyään: edellinen havainto tehtiin v. 1990, muut havainnot ovat hamalta -80-luvulta. Laji on tavattu meillä vain toukokuussa, yhtä havaintoa lukuun ottamatta kuun alkupuolella.

**Isohaarahaukka

Milvus milvus (4,0)

6.5.1992 Vär Uusikylä 1 ad NNW (MH,AP,PM)

Aikaisemmin julkaistut havainnot: 25.4.71 Lip Viinijärvi, 15.5.94 Kit Päätynlahti ja 2.5.95 Vär Uusikylä. Tämä maakunnan kaikkiaan vasta neljäs yksilö sai *kohtalaisen* pitkään odottaa pääsyään lintutieteen kirjoihin, sillä ilmoitusta havainnosta ei lukuisista pyynnöistä huolimatta saatu lähes kymmeneen vuoteen! Sinänsä on hienoa, että ikivanhoja havaintojaakin saadaa dokumentoitua, mutta eipä voi muuta kuin hartaasti toivoa, että tämä jäisi viimeiseksi tämänkaltaiseksi super-panttaukseksi. Kuitenkin vielä yksi havainto maakunnassa ainoastaan kahdesti tavatusta amerikkajääkuikasta viruu samanlaisessa surkeassa jamassa...

**Kiljukotka

Aquila clanga (12,1)

4.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 2kv kie (PZ,OG,UP,JM ym)

Lajia ei moniin vuosiin ole tavattu Pohjois-Karjalassa, edellinen havainto on vuodelta -95 (Pursiainen & Zetterberg 1997), kun sen sijaan 1980-luvulla laji tavattiin lähes vuosittain, yhdeksän kertaa! Kiljukotkalla oli Suomen mittakaavassa varsin runsas esiintyminen yhteensä 12:lla yksilöllä (Luoto ym. 2001).

***Kotkalaji *Aquila clanga/pomarina/nipalensis* (19,1)**

20.4. Kes Mäntyniemi 1 NNE (TI)

Lajilleen määrittämättömistä muista *Aquila*-kotkista kuin maakotkasta havainnot ilmoitetaan siten, että havainnontekijän on erikseen perusteltava mitkä em. lajeista voivat tulla kyseeseen. Katsauksissa kuitenkin eri määrittämisillä tehdyt havainnot summatiaan yhteen.

**/*Arosuohaukka

Circus macrourus (17,3)

22.4. Vär Uusikylä 1 ad ♀ (PH, HPö, AO)

17.5. Lie Murroovaara 1 ad ♂ p (PF, HLa,PMa)

2.-3.8. Kit Päätynlahti 1 subad ♂ (MH, Ville Vepsäläinen)

RK tarkastaa muut kuin ad-koiraat, ARK tarkastaa loput, tosin Päätynlahden tapauksen RK epäjohdonmukaisesti nakitti ARK:lle. Lieksan lintu soidnteli sinisuonaaraan kanssa, molem-

mat saatiin videoita! Keskimääräistä selvästi parempi vuosi, vain vuonna -94 nähtiin enemmän, neljä yksilöä. Koko Suomen mittakaavassa vuoden 2000 esiintymisen oli selittämättömän naaraspainotteinen, runsaasti naaraita havaittiin loppukevällä, ajankohtana, jolloin niiden olisi tullut olla jo pesimässä (Luoto ym. 2001).

Sirosohaukka

Circus macrourus/pygarcus (26,2)

20.4. Toh Valkeasuo 1 ♀ SSE (PZ)

21.4. Vär Hopeakallio 1 ♀ N (PZ,PH, KLe ym)

Noin 2/3-osaa maakunnassa kautta aikojen nähdyistä naraspukuisista aroja niittysuohaukoista on viisaasti jätetty määrittämättä lajitasolle saakka. Ne todella ovatkin vaikeita!

***Tunturihaukka**

Falco rusticolus (5,2)

21.9. Ilo Raaninsuo 1 p/m (JVe)

21.10. Ilo Koivusuo 1 ad W (PZ)

Ensimmäinen kerta kun maakunnassa tavattiin komea tunturihaukka edes vähän aikaa paikallisena. Kaikista aikaisemmista havainnoista vain yksi on syksyltä. Koivusuon luonnonpuiston liepeillä havaittu lintu sykähdytti erityisesti, ollen katsauksen laattijalle ensimmäinen havainto lajista Suomessa.

***Punajalkahaukka**

Falco vespertinus (40,2)

22.4. Kes Hovinmäki 1 ad ♂ p/S (TI,KM)

13.6. Kon Pitkäranta 1ad ♀ p (HPö)
Vuodesta 1990 laji on havaittu vuosittain yhden yksilön edustuksella, paitsi vuosina -96 ja -99, jolloin havaittiin 5 ja 3 yksilöä. Kesälahden lintu on selkeästi varhaisin, seuraavaksi aikaisin tavattiin 10.5.-97.

***Keräkurmitsa**

Charadrius morinellus (43,13)

28.5. Joe Karsikko 9 jp p/NW (KLi, Esa Lahdenpää)

28.5. Kon Kuurna 4 jp p (PM)

Paras ja ainoa yli 10 yksilön vuosi. Havainnot ajoittuvat lajin lyhyeen keväiseen päämuuttokauteen toukokuun viimeisen kymmenen päivän aikana.

***Lampiviklo**

Tringa stagnatilis (50,1)

18.5.-10.6. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 jp p (PZ,Tiina Huttu,UP ym)

Keskimäärin yhteen yksilöön vuosittain on ollut tyytyminen sitten 1980-luvun puolivälin. Löytymisajankohta on mitä tyypillisin.

***Rantakurvi** *Xenus cinereus* (42,1)

21.-22.5. Pyh Niittylahti 1 ad p (MP, Paavo Koponen)

1970-luvun ja 1980-luvun alkupuolen esiintymisiin verrattuna niukka vuosi jälleen. Havainto kauniisti kevätmuuton perinteisestä kulminaatiosta jaksolla 20.-24.5.

Rantasipi *Actitis hypoleucos*

12.4. Lip Kaatamo 1 p (AKA)

Havainto tarkistettu poikkeuksellisen varhaisen ajankohdan vuoksi.

Tuhkaskälökki *Larus fuscus heuglini/intermedius/graellsii*

(27 vuodesta 1997,4)

18.4. Joe Rantakylä 2 ad jp p (KLi)

23.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 ad kie (HKO,OG)

30.6. Joe Kontiosuo 1 ad p (PZ)

Vain kolme ilmoitettua havaintoa merkinnee pikemminkin ilmoitusinflaatiota kuin tavanomaista vähäisempää esiintymistä (edellisvuonna ilmoitettiin 14 yksilöä).

***Pikkukajava**

Rissa tridactyla (74,1)

16.10. Kon Herneniemi 1 ad SW (PM)

Ensimmäinen hyväksytyt havainto vanhasta linnusta Pohjois-Karjalassa! Samalla myös syyskauden toiseksi varhaisin yksilö (aikaisin poikkeuksellisesti 13.9.) kaikkien muiden havaintojen ollessa lokakuun lopulta-marraskuulta. Edellisvuonna lajia ei tavattu lainkaan. 1990-luvulla kajava tavattiin lähes vuosittain, parhaimpana vuonna (1993) peräti 26 yksilöä.

***Räyskä** *Sterna caspia* (36,1)

4.-5.6. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 ad p (UP,OG,AN)

Lähes jokavuotinen laji, parhaana vuonna (1989) tavattiin 8 yksilöä. Esiintyminen on ollut varsin tasaista: -90-luvulla 14, -80-luvulla samoin 14 ja v. -75-79 11 yksilöä.

Piilottelevan pikkusirkun todellinen esiintymiskuva maakunnassa kaipaasi selvitystä. © Petri Palviainen

Korea keräkurmitsa on viime vuosina esiintynyt aikaisempaa runsaampana myös Pohjois-Karjalassa. © Ari Latja

***Pikkutiira** *Sterna albifrons* (4,1)
28.-29.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 ad jp p (KLi, Esa Lahdenpää, KLe, PZ, ym)

Koostaan huolimatta suuren luokan harvinaisuus maakunnassa! Edellinen havainto tosin niinkin tuore kuin vuodelta 1998. Ensimmäinen kevät-havainto, kaksi kertaa (3 yksilöä) on tavattu heinäkuussa, kerran syyskuussa. Kaikki havainnot lajista on tehty maakunnan päävesistöreitillä varrella Joensuussa.

****Valkosiipitiira**

Chlidonias leucopterus (1,1)
18.5. Pol Nisjärvi 1 ad jp p (PM, JA, PZ, MPe ym)

Eräältä alueen parhaista lintujärvistä löydetty lintukaunokainen oli vasta toinen lajin yksilö Pohjois-Karjalassa! Edellinen havainto on neljännesvuosisadan takaa Out Vuonoksesta. Kokonaisuutena Suomessa oli kahdeksalla yksilöllä ennätysellinen (Luoto ym. 2001).

***Tunturipöllö**

Nyctea scandiaca (22,1)
14.4. Joe Rantakylä täyttömäki 1 2kv N (KLi)

Muuttolennossa lajia ei ole maakunnassa ennen tätä tavattu. Tästä erittäin oikukkaasti esiintyvistä lajista saatiin yksi havainto edellisvuodeltakin, sitä edeltävät havainnot ovat ennätyskellisesti invaasiovuodelta 1992 (10 yksilöä). Havaintoja on lähes kaikilta kuu-kausilta, selvästi eniten kuitenkin kesäkuukausilta (!) em. kesäisen suurinvaasion jäljiltä. Kokeneet lintuharrastajat ilmoittivat lajista pk_lintulistalle kaksi muutakin havaintoa (toinen keskikesältä), mutta erittäin valitettavasti kummastakaan ei saatu minkäänlaista kuvausta ja kuva lajin esiintymisestä vuonna 2000 jää näin ollen tässä vaiheessa väärästä.

***Kuningaskalastaja**

Alcedo atthis (10,3)
12.-15.4. Lip Kaatamo Kapaniemi 1 p (KLi, AKa, LL, Esa Lahdenpää)
18.5.-24.6. Vär keskusta Jänisjoki-Vääräkoski 2 p (HKi, Eero-Matti Lintunen, Vesa Honkanen ym)

10.7.-24.9.1999 Vär keskusta Jänisjoki 1 ♂ 1 ♀ p (HKi, Alejandra Sereno, Ville Kivivuori, KLi ym)

Kaikki havainnot ovat huhti-syyskuulta, talvihavaintoja on yksi. Vuoden 1999 linnut kopersivat joenpenkkaan 60 cm pesäkolonkin, mutta pieniä ka-

lastajaprinsessejä ja -prinsessoja ei seurannasta huolimatta kuitenkaan todettu. Tämä vähavainto, josta nyt saatiin riittävä kuvaus havainnon hyväksymiseksi, nostaa vuoden 1999 yksilömäärän kolmeen, kaikki Jänisjoelta.

***Mehiläissyöjä**

Merops apiaster (3,15)
30.5. Lip Kaatamo 15 p (Pekka ja Elsa Suoninen, VJ)

Pohjois-Karjalan mehiläissyöjäsumma viisinkertaistui kertaheitolla! Aikaisemmat havainnot ovat 6.10.85 Kii Heinävaarasta ja 18.5.95 Kon keskustasta (2 yks).

Viime aikoina on lajia havaittu Suomessa jopa parvittain.

****Lyhytvarvaskiuru**

Calandrella brachydactyla (3,1)

20.4. Toh Valkeasuon 1 p (PZ ym)
Yksi vuoden harvinaisimmista havainnoista, vaikka lajin edelliset havainnot ovat niinkin tuoreita kuin vuodelta 1998. Valkeasuon lintu oli jo toinen tällä paikalla. Tämänkin lajin esiintyminen oli vuonna 2000 koko Suomessa ennätysellinen kymmenellä tavalla yksilöllä (Luoto ym. 2001).

***Sitruunavästäräkki**

Motacilla citreola (8,1)
8.-12.9. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 1kv p (PZ ym)

Uuden lintutornin rakentamisen yhteydessä syntyneissä märissä ajourissa (vetinen oja on lajin tyypillinen esiintymispaikka!) viihtynyt yksilö tarjosi mahdollisuuden määrittämisen opiskeluun monille lintuharrastajille. 1990-luvun lopussa laji tavattiin Pohjois-Karjalassa joka toinen vuosi. Yhtä keväistä lukuun ottamatta havainnot ovat heinäkuun lopun ja syyskuun alkupuolen väliltä.

***Mongolian-/iso-/nummikirvinen**

Anthus godlewskii/richardi/ campestris

8.10. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 NW (PZ, AL, KNe, Ilari Nevalainen)
Vain muuttolennossa havaittua yksilöä ei pystytty määrittämään. Linnun ääni ja muoto viittasivat isokirvisen sijasta pikemminkin kahteen pienempään lajiin, joita kumpaakaan ei ole maakunnassa tavattu, kurkunsivun värikuvio sopisi paremminkin Mongolian kuin Nummelan asukille.

***Sinipyrstö**

Tarsiger cyanurus (21,1)
18.6.-3.7. Nur Lipinlahti 1 2kv ♂ Ä (HL, Rafael Jordan, Martti Timonen)

Vain yhden yksilön varaan jäätettiin, 1990-luvun lopun hurja esiintyminen (20 yksilöä havaittiin 1996-99) taisi sittenkin olla ohimenevä ilmiö, valitettavasti. Vai jäikö maakunnan ikimetsänrippeiden koluaminen vuonna 2000 liian vähiin?

***Mustaleppälintu**

Phoenicurus ochruros (10,2)
20.4. Lie Lampela 1 ♂ p (JH, EL, AH)
9.5. Kon Aavaranta 1 ♂ p (PM, JA)
Kahdella yksilöllä tästä tuli paras vuosi kautta aikojen! Lajin esiintyminen on aina ollut tasaisen niukkaa, edellisestä havainnostakin ehti kulua jo viisi vuotta!

Keväällä huhti-toukokuussa laji on tavattu nyt kahdeksan kertaa, syyspuolella neljästi.

****Viirusirkkalintu**

Locustella lanceolata (8,7)
22.6. Vär Selkäkylä Kytösuo 1 Ä (HKo, MH, HKi)

23.6.-2.8. Vär Patsola Kangasojanpelto 1 Ä (PZ, Ari Veijalainen, Harry Sepälä, HKi ym)

24.6. Out Laikanlahti 1 Ä (PH)
26.6. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 Ä (AL, KLa, HKo, KLi)

26.6.-12.7. Kit Huikkola 1 Ä (MH, Kai Hilditch)

3.-28.7. Rää Jaama 1 Ä (v) (Sakari Damski, Pekka Komi ym)

5.-22.7. Vär Uudenkylänlampi 1 Ä (HKi, Markku & Biti Ojala, MH ym)

Uskomaton, aikaisemman kokonaismäärän lähes tuplannut esiintyminen! Vain muutama vuosi sitten laji oli eräs Euroopan harvinaisimpia, nyt laulavia yksilöitä Pohjois-Karjalassa myyttiset seitsemän yksilöä! Koko Suomen yhteensä 20 havainnoista PK kaappasi lähes puolet! Kaikkiaan laji on tavattu Suomessa 50 kertaa, lähes aina laulavana (Luoto ym. 2001) mutta esim. länsinaapurissamme on ainoastaan kerran tavattu laulava lintu (Cederroth 2000). Kesäkuun viimeiset kymmenen päivää ovat ylivoimaisesti parasta aikaa löytää uusi viirusirkkalintu! Pohjois-Karjalan ensimmäinen 'kilisi' 1.8.81 Värtsilässä. Viirusirkkalintu on yhtä dramaattinen esimerkki muuttuvasta linnustotamme kuin pikkukultarinta. Tämänkin lajin kohdalla ensipesintä maakunnassa lienee enää ajan kysymys, tosin toteaminen voi olla tuiki vaikeata! Enentymisessä ei enää ole kysymys havainnoinnin ja määrittäytiedon kasvamisesta: yölaulajakuuntelut lienevät pikemminkin vähentyneet ja lajin tunnistus on ollut monilla ns. be-

tonissa jo vuosia.

**Kenttäkerttunen

Acrocephalus agricola (1,1)

10.6. Toh Peijonniemenlahti 1 Ä (PH)
Toinen havainto maakunnasta, edellinen rengastettuna Höytiäisen kanavan suiston lintuasemalta toistakymmentä vuotta aikaisemmin. Suomessa laji on tavattu nyt 39 kertaa (Luoto ym. 2001).

**Pikkukultarinta

Hippolais caligata (13,20)

10.6.-30.7. Vär Patsola 5♂ 2♀ 11pull (joista rengastettiin 4ad ja 10pull) (v,r) (HKi,Hannu,Jännes,JM ym)
21.6. Rää Oravilahti 1 Ä (MH)
5.7. Vär Uudenkylänlampi 1 Ä (ä) (PZ)
Pesinnät olivat ensimmäiset koko läntisessä Euroopassa ja ainakin rengastajille mitä kouriintuntuvin esimerkki muuttuvasta linnustostamme! Pohjois-Karjalan voittokulku tämän itäisen eksoottisen lajinmielimaakuntana jatkuu: v. 2000 muualla maassa tavattiin vain kolme lintua. Saadaanko katoavan kultasirkun tilalle toinen jalometallilintu, sen tulevat vuodet näyttävät. Kangasojanpellon kolonia houkutteli suomalaiseseen suloiseen kesäyöhön satoja kävijöitä, runsaasti myös ulkomailta, olihan samalla paikalla kuultavissa myös toinen itäinen Euroopan mittakaavan megalaji - viirusirkkalintu. Ensipesinöistä julkaistiin jo samana vuonna erillinen tiedonanto (Kivivuori 2000).

*Kirjokerttu

Sylvia nisoria (5,1)

20.5. Kon Riihikangas 1 ad ♂ Ä (PM)
Kovan luokan maakunnallinen rari-

teetti tavattiin jo toisena vuonna peräjälkeen. Havainto on aikaisin maakunnasta. Kaikki havainnot yhtä elokuun lopun rengastusta lukuun ottamatta ovat toukokuun lopusta ja kesäkuun alusta. Joensuun Höytiäisen kanavan suiston lintuasema on haalinnut puolet havainnoista. Siellä tehtiin myös maakunnan ensimmäinen havainto lajista v. 1982.

*Hippiäisuunilintu

Phylloscopus proregulus (9,2)

25.9. Kit Kyyrönniemi 1 (HKo,MH)

5.10. Rää Vuoniemi 1 (PM)

Kahdella yksilöllä hyvä vuosi 1980-luvun lopun tapaan, 1990-luvulla tavattiin yhteensä vain kaksi yksilöä. Tapaamisajankohdat tyypilliset. Tällä lajilla ei esiintymisessä ole nähtävissä muutostrendiä. Huomattavaa on sen sijaan se, että moninkertaisesti lukuisamminkin Pohjois-Karjalassa tavatusta taigauunilinnusta ei vuonna 2000 saatu lainkaan hyväksytyjä havaintoja.

*Viiksitimali

Panurus biarmicus (24,4)

12.12. Out Laikanlahti 1 (LV)

15.12. Out Laikanlahti 1♂ 1♀ (LV)

15.12. Out Laikanlahti 2♂2♀ (KLi, AP)

Linnuista saatiin kaksi ilmoitusta, joiden perusteella yhteismäärässä päädyttiin neljään yksilöön. Vasta kolmas vuosi, kun lajia tavataan: 1996 esihavainto kahdesta yksilöstä Out Sismjärjävellä, sitten ennätyskellisenä syysdispersiovuonna 1998 peräti 22 lintua. Kaikki linnut on löydetty marras-joulukuussa. Muuttuvan linnuston lajeja tämäkin.

**Punakottarainen

Sturnus roseus (3,1)

n.25.7.-4.8. Tuu Kinnasniemi 1 ad (PZ,KLi,Sari Martikainen ym)

Maallikoiden löytämä liehuvaletinen korea lintu ilahdutti monia harrastajia esiintymällä oikullisesti mutta upeasti kauniissa perinnemaisemassa! Aikaisemmat kolme havaintoa Pohjois-Karjalasta ovat alkukesältä.

*Vuorihemppo

Carduelis flavirostris (28,5)

16.4. Joe Linnunlahti 4 (JaV,KLi)

19.4. Joe Noljaakka Aavaranta 1 NW (PZ)
Havainnot tyypilliseen aikaan, selvä valtaosa vuorihempeistä on tavattu jaksolla 15.-19.4. 10 yksilöä on havaittu syysmuuttokaudella ja talvella. Tällä varsinaiselta levinneisyysalueeltaan Aasian vuoristoseuduille kuuluvalta, Luoteis-Euroopassa jääkauden jälkeisen ajan reliktinä esiintyvällä lintulajilla todettiin toiseksi paras vuosi Pohjois-Karjalassa kautta aikain. Enemmän havaittiin vain vuonna 1997; 13 yksilöä. Ensimmäinen havainto maakunnassa tehtiin vasta vuonna 1980, vuoteen 1992 mennessä oli tavattu neljä yksilöä, sen jälkeen on tavattu vuosittain, lukuun ottamatta vuotta 1996. Olisiko laji runsastumassa, vai onko muuttoreiteissä tapahtumassa muutos? Lajiahan on perinteisesti tavattu pääasiassa Suomen länsirannikolla. Luoteisen tunturi-Lapin äärimmäisen vähäisestä kannasta (Väisänen ym. 1998) ei muutoksen selitys löytyne.

Punavarpunen

Carpodacus erythrinus

27.4. Eno Haapalahti 1 Ä (Jussi Kovanen)

Havainto tarkastettu varhaisen ajan kohdan takia, tosin se parantaa vain päivällä aikaisempaa saapumisennätystä.

*Pikkusirkku

Emberiza pusilla (30,1)

30.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1♂ Ä (HKo,KLa,PZ ym)

Lajia on tavattu useimpina vuosina 1977 lähtien 1-3 yksilön voimalla, vuonna 1998 todettiin viisi yksilöä. Toellisuuudessa laji lienee kuitenkin moninkertaisesti runsaampi, huomattomat elintavat ja vähän retkeilyt pesimäbiotoopit selittänevät vähäisen havaintomäärän. Esiintymisen selvittäjää on näillä palstoilla kuuluteltu jo monesti, pitäisiköhän perustaa tutkimusprojekti asian tiimoilta?

HYLÄTYT HARVINAISUUSHAVAINNOT

Rarities records not accepted

****Kiljukotka** *Aquila clanga* 11.6. Kontiolahti Jakokoski 1

****Arosuohaukka** *Circus macrourus* 23.4. Rää Oravilahti 1 2kv

***Tunturihaukka** *Falco rusticolus* 21.4. Kon Jakokoski 1 N

****Lyhytvarvaskiuru** *Calandrella brachydactyla* 22.6. Lie Koli 1

***Sepelrastas** *Turdus torquatus* n.17.5. Ilo Naarva Kolkanlampi 1

***Taigauunilintu** *Phylloscopus inornatus* 9.9. Joe Noljaakka 1

***Nokivaris** *Corvus corone corone* 21.4. Lie Lampela 1

***Vuorihemppo** *Carduelis flavirostris* 29.10. Lie Pankakoski kaatopaikka 1 S

PÖYDÄLLÄ OLEVAT HARVINAISUUSHAVAINNOT

Records of rarities under consideration

***Jääkuikka** *Gavia adamsii* 24.5.00 Ilo Naarva Kolkänlampi 1-3 p

Merihanhi *Anser anser* 29.8.99 Lip Hirsiniemi 30 m

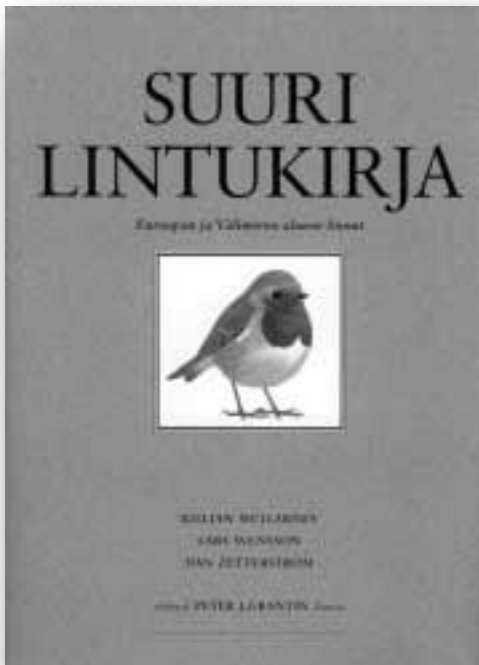
VÄHÄLUKUISET LAJIT

Harmaahaikara *Ardea cinerea* (198,103)

- 14.4. Joe Hasanniemi 1NW (UP)
 14.4. Rää Kivisalmi 1kie (MH,TN)
 16.4. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1ESE (AL,PZ,HHö ym) ja 18.-22.4. 1p (IU,TA,AL)
 21.4. Joe Rantakylä 1NE 11.33 (KLi) ja Kon Jakokoski 1NE 11.50 (MP,HPi)
 22.4. Toh Valkeasuo 1 m>p (HKo,MH)
 24.-29.4. Lip Tutjunniemi 1 (T.Tahvanainen ym/PP)
 25.-27.4. Kit Päätyenlahti 3-1p (HKo,Henna ja Emma Heiskanen ym.)
 15.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1m (PZ,UP,KLa,AL ym) ja Joe Linnunlahti 1m (KLi)
 22.5. Kon kk. 1NE-E (Teuvo Laakkonen)
 8.7. Lip Riihilampi 1 (HaP)
 9.7. Nur Lipinlahti Tulilahti 3 p/kie (E.Timonen/HL)
 20.-24.7. Val Ylä-Valtimojärvi 1p (Partanen/HL)
 23.7. Kit Päätyenlahti 4p (PH,HPö)
 29.7. Lip Ylämylly Välikangas a8N (JMa)
 30.7. Pol Kuljunlahti 6p (3 1kv) (PM,

- JA,Viljo Korhonen)
 31.7. Out Vuonos 7p (PS,PPa)
 31.7. Joe Kontiosuo 1N (KLi,AN)
 1.-16.8. Out Vuonos 1-5p (JVe,PS,PM,HM ym)
 2.8. Joe Kontiosuo 1p (UP,VT,RJ)
 2.8. Lie Lampela 2SW (JH)
 2.8. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1p/NW klo. 19.00 (UP)
 2.8. Kit Päätyenlahti n.7p (MH)
 2.8. Joe Paritsanlahti 3SW klo. 21.10 (JMa)
 5.-8.8. Rää Oravilahti 3 (Heikki Lievonen,MMa,VM)
 6.8. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1W (HKo)
 8.-27.8. Kon Pitkäranta 1p/kie (HM,ANy,KLe), 10.8. 3 (ANy)
 10.-28.8. Ilo Käenkoski 2p (Pekka Kinnunen/JM)
 11.8. Vär Sääperi 1p (PH)
 12.8. Lie Nurmijärvi Pohjalahti-Naapurinjärvi 2-5p (Tuomo Martikainen, JH,EL)
 13.8. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1SE, 1S (PZ)
 18.8. Kes Suurikylä 1 (KM)
 18.8. Toh Onkamo 1kie (Mika Korpelainen)
 19.8. Eno Rahkeenniemi 1p/m (SL)
 20.8. Kes Ruokkee 7 (KM)

- 20.8. Kon Aavaranta 1p (PM)
 21.8. Kes Kousa 2 (KM)
 21.8. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1 1kv m>p (OG,PZ,AJ)
 24.8. Joe Linnunlahti 5m (KLi)
 27.8.-1.9. Joe Ukonlahti 1p 1kv (HKo)
 2.9. Lie Riikolanlampi 1p (JH)
 2.9. Kit Kiteenjärvi vesilaitos 2 (ST)
 3.9. Kes Mustolanjoki 1 (KM)
 3.9. Joe Karsikko 1SW/S (HKo)
 5.-11.9. Rää Haapaniemi 1p (Marko Visala)
 6.9. Joe Penttilä 1p (KLi ym)
 9.9. Joe Linnunlahti ravirata 1W/E 1kv (KLi)
 10.9. Pol Ruvaslahti Mustalaissaari 1p (JaL)
 14.9. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1WNW (PZ,JaV)
 15.9. Kes Totkunniemi 1S (HC)
 20.9. Joe Rantakylä 1E/SSE (KLi)
 22.9. Lie Kevätlahti 1p (PT,MR)
 22.-27.9. Lie Kaupunginniemi 1p (PT,Hannu Hupli/AK)
 9.10. Pyh Niittytahti opiston ranta 1p (Antti Pitkänen)
 Kaikin puolin aivan ennätysellinen vuosi: kokonaisuudessa lähes nelinkertainen aikaisempaan ennätykseen (1999) nähden, Niittytahtien havainto on Pohjois-Karjalan myöhäisin ja Ylämyllyn

Suuren Lintukirjan ja paljon muuta lintuharrastukseen liittyvää löydät Lintuvarusteesta.

Klikkaa itsesi varusteen sivuille www.birdlife.fi/lintuvaruste

Postimyyntimme palvelee arkinen kello 12.00 –18.00 numeroissa 09-777 4134 (myös fax) tai 040-543 3182. Voit tilata myös suoraan netistä: lintuvaruste@birdlife.fi

parvi heinäkuun lopussa kaikkien aikojen suurin PK:ssa tavattu! Polvijärven ja Outokummun havainnot kahdelta seuraavalta päivältä on tulkittu koskevaksi samaa kiertelevää ennätysparvea. Kokonaismäärän tulkinta erittäin vaikeaa, esim. Vuonoksen elokuussa päivittäin vaihtuvien lukumäärien olen tulkinut merkitsevän max. 10 yksilön vierailua paikalla. Yksilömäärät kuukausittain huhtikuusta lokakuuhun: 10 - 2 - 0 - 14 - 62 - 14 - 1.

Harmaahaikaran runsastuminen kertoo linnuston ja luonnon muutoksesta. Saa nähdä milloin saamme alueelle ensipesinnän lajista, jonka ei olisi vielä parikymmentä vuotta sitten voinut kuvitellaan kykenevän tällaiseen massaesiintymiseen Pohjois-Karjalassa!

Kattohaikara

Ciconia ciconia (139,19)

- 22.4. Kit Kiteenlahti 3N (HKO,MH)
22.4. Vär Uusikylä 2p/NE (K.Saastamoinen,TK,PH,HPö ym)
10.5. Kes Totkunniemi 2p (Pekka Luostarinen)
23.5. Kit Hatunvaara 1SE (MH)
27.5. Vär Sääperi 1 (Laurent & Nicole/HKI)
11.-12.6. Kon Kulho 9p (JVe,N.Pennanen,AL,PZ ym)
Muutaman heikon vuoden jälkeen taas runsas esiintyminen. Huhtikuiset havainnot aikaisia, kesäkuun 10. päivän tienoilla on selvä havaintopiikki.

Merihanhi *Anser anser* (112,20)

- 17.-25.4. Joe Höytiäisen kanavan suisto 2p/kie (MrK,KLa,OG,UP ym)
19.4. Vär Savikko 2p (HKI)
19.4. Eno Palovaara 1N (VT)
20.4. Joe Utra 3E (KLi,JHy)
20.4. Toh Valkeasuo 1p (KLi,KLa,VJ), 23.4. 2p (MPe), 28.4. 3p (TK,UP) ja 10.5. 1p (JVe)
21.4. Joe Rantakylä 2E (KLi)
22.4. Vär Sääperi 1W/kie (HKO,MH,PH,AO ym)
22.4. Vär Uudenkylänlampi 1p (HKO,MH)
23.4. Lip Siikakoski 2m (KLi,KLa,VJ)
26.4. Lip Riihilampi 1p (J.Hartikainen, H.Pietarinen) ja 28.4. 3p (PZ)
Höytiäisen kanavan suistolta ja Valkeasualta tuli lukuisia ilmoituksia, kokonaismäärään otettiin vain suurin paikkakohtainen päiväsumma. Erinomainen vuosi tälläkin runsastuvalla lajilla, 1990-luvulla kolmena vuonna havaittiin 15 yksilöä kunakin.

Harmaasorsa

Anas strepera (93,10)

- 19.4. Kit Kiteenjärvi 1♂1♀ p (MH)
22.4. Toh Tammalahti 1♂1♀ p (HKO, MH)
23.4. Vär Sääperi 1♂1♀ p (Hannu Tikka/HKI)
24.4.-23.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1♂1♀ p (PZ,UP,AO,OG ym) ja vielä 7.6. 1♂ p (PZ)
21.5. Lip Heponiemi 1♂1♀ p (VJ)
Joensuun linnut kiertelivät Marjalan ja Linnunlahden välillä. Ei ole lainkaan mahdollista, että pari olisi jopa pesinyt, kesäkuussa tavattu koiras ainakin oli sopivassa biotoopissa lintuaseman viereisessä rehevässä lamessa. Viime aikoina on laji tavattu keskimäärin kymmenkunta kertaa vuodessa.

Allihaahka

Polysticta stelleri (399,64)

- 24.4. Joe Linnunlahti 6♂8♀ p (HKO,TK,UP ym)
6.5. Vär Sääperi 1♂ jp p (TK)
21.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1♂5♀ p/E (KLi,LL,JRu)
6.6. Kes Aittolahti 1p (Kai Suomela)
20.7. Joe Pyhäselkä 1♂ 2kv kie (AL,OG)
12.12. Out Vekarusiemi 40p/kie (LV)
13.12. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1p (UP)
Erinomainen esiintyminen, vuodesta 1992 lähtien vain v. -98 nähtiin enemmän (75 yksilöä) allihaahkoja. Havainnot kesäkuukausilta ovat poikkeuksellisia.
Outokummun parvi on suurimpia maakunnassamme tavattuja.

Haarahaukka

Milvus migrans (128,14)

- 12.4. Kon Jakokoski 1NW (MP)
20.4. Joe Rantakylä 1N (KLi)
21.4. Kes Mäntyniemi 1N (KM,TT)
1.5. Kon Isosuopolijärvi 1NE (PM,JA, Viljo Korhonen)
15.5. Toh Tikkala 1p (AP)
18.5. Kit Hatunvaara 1kie (PZ,AO, AJ)
20.5. Kit Päätynlahti 1NE (HKO,PH, HPö)
21.5. Vär Hopeakallio 1kie/NE (PZ, AN,MPe)
20.6. Lie Lehmivaara 1ad kie (HKO, PF)
6.7. Nur Kuomavaara 1p (AL)
18.-25.7. Lie Patvinsuo Suomenjärvi 1p(PZ,IZ ym)
31.7.-2.8. Joe Kontiosuo 1 ad p (TT,PZ,UP ym)

21.8. Lie Kevätlahti 1S (PT)

25.8. Lie Patvinsuo 1m (PT)

Kontiosuon lokiien lomassa monta päivää keikkunut yksilö ilahdutti monia paikalla kävijöitä. Erinomainen esiintyminen tälläkin lajilla. 14 yksilöä vuodessa on 1990-luvulla ollut jonkinlainen maaginen raja, sillä kolmena vuotena tähän määrään on päästy. Neljä yksilöä keskikesällä on tavallista enemmän.

Mustapyrstökuiiri

Limosa limosa (103,11)

- 21.4. Rää Jouhtenus 2p (MMA,VMa, TMA)
25.4. Out Alavi-Suvisranta 1♀ p (AuP)
30.4.-1.5. Lip Ahonkylä 2p (TK,JHy, KLe,PS ym)
3.5. Vär Sääperi 1p (Jari Miettinen ym)
6.5. Lip Heponiemi Taipaleenjoensuu 2p (O.Eskelinen)
18.5. Joe Höytiäisen kanavan suisto 2S (PH,HPö,TLe)
29.-30.5. Kon Pitkäranta 1p (TK,PM, AN)
Periaatteessa useat kahden linnun havainnot saattavat koskea samaa paria, joka on kolmunt PK:n parhaita kuiri-paikkoja, mutta tässä kaikki on kuitenkin tulkittu koskevaksi eri yksilöitä. Näin summakin on kohonnut yhtä korkeaksi kuin edeltävänä vuonna, jona lajilla oli tavanomaista parempi esiintyminen. Muutama vuosi sitten tehtiin kahtena vuonna pesintäänkin viittaavia havaintoja Ilomantsissa.

Mustatiira

Chlidonias niger (101,4)

- 21.5. Vär Sääperi 1p (anon./AN)
24.-30.5. Kon Pitkäranta 1p (KLi,LL, AN,PM ym)
29.5. Kit Päätynlahti 1p (MPe,P. & H.Saastamoinen)
31.5.-30.6. Pol Matkalahti 1p (RT, HPö, Otto Hirvonen)
Määrältään viime aikoina totutun kaltainen esiintyminen, joka kuitenkin oli tavanomaista varhaisempi: kaikki linnut löytyivät jo toukuussa ja kesäkuun puolelle pötki vain yksi lintu.

Uuttukyyhky *Columba oenas*

(85 vuodesta 1988,9)

- 19.4. Kon Jakokoski 1N (MP)
20.4. Lip Siikakosken pellot 1p (UP)
22.4. Kes Hovinmäki 1E (KM,TT)
2.5. Juu Tuopanjoki 1p (JA,PM)
7.5. Kon Pyytivaara 1p (VMS)
14.5. Kon Paihola 1Ä (MP)
21.-23.5. Pyh Niittylahdenranta 2-3kie (MP)

Kuten edellisvuonnakin, tavanomaiset alle kymmenen havaittua yksilöä. Lajin esiintymiskuva maakunnassa on epäselvä, ilmeisestikään kaikkia havaintoja ei ilmoiteta. Huomattakoon, että tämä PK:ssa erittäin uhanalaisein luokiteltu laji (Matero ym. 1996) on edellisvuonna mahdollisesti pesinyt (ja saanut jopa kaksi poikuetta!) Kon Paiholassa, mutta tästä havainnosta ei ole saatu mitään ilmoitusta.

Turkinkyyhky

Streptopelia decaocto (43,4)

30.3.-14.4. Kon Satamalahti 1Ä p (KLe,KLi,AP,UP ym)

4.-7.5. Pol Horsmanaho 1p (Kari Mutanen, PP, Jaakko Pappinen)

4.6. Nur Höljäkkä 1p (Rafael Jordan)

28.6.-5.7. Tuu Hoilola 1p (MPe,Seija Pesonen)

Maaliskuinen havainto oli ensimmäinen kautta aikojen, huhtikuussakin on tavattu vain kerran aiemmin. Esiintymiskuvansa perusteella turkinkyyhky olisi määriteltävä maakunnassa satunnaislajiksi: havaintomäärät ovat olleet ailahtelevia, eikä varsinaista trendiä niistä löydy. Joka tapauksessa mitään 'Lähdän Pohjois-Karjalaan'-ilmiötä tällä koko Euroopassa viime vuosisadalla expansiivisena esiintyneellä lajilla ei PK:ssa ole osoitettavissa. Liekö täällä, missä pärjäävät vain vahvimmat, lajin selviämiskyvyn rajat jo viimeinkin kohdattu?

Turturikyyhky

Streptopelia turtur (84,1)

23.6. Vär Patsola 1 (Ari Veijalainen ym)

Edellisvuoden runsaasta esiintymisestä huolimatta uskon lajin nousemista taantuman alhosta ei todellakaan taida olla perusteita!

22.5.99 Kes Rasti 1Ä (MH)

Havainto nostaa vuoden 1999 kahdeksalla yksilöllä ilahduttavasti lähes ennätysvuodeksi!

Harjalintu *Upupa epops* (43,2)

21.4. Ilo Putkela 1 kuollut (Matti Karvinen/AL)

29.9.-3.10. Lip Kuorinka 1p (S.Karvonen,HPö)

Tavanomaisen vähäinen määrä havaintoja. Ilomantsin havainto on maakunnan varhaisin, vuodelta 1986 peräisin oleva ja fenologiataulukossa julkaistu ennätys (Palviainen 2002) rikkottiin kuudella päivällä. Mitä ilmeisemmin ajankohta oli myös lajille liian varhainen, taitaa Pohjois-Karjala

muutenkin olla liian kovaa seutua tämän tenhoäänisen harjapään pitempi-aikaiseksi elinympäristöksi.

Harmaapäätikka *Picus canus*

(73 vuodesta 1997,39)

marraskuu 1999 - tammikuu 2000

Kes Leveäkivi 1♀ p (KM)

talvi 1999/2000 Kes kk. 1p (maallikot/KM)

2.1. Juu Kopravaara 1♀ p (V.Turunen/HL)

5.1. Toh Kemie 1 (Purusainen/HKi)

5.1. Vär Savikko 1♂ p (V.Piironen/HKi)

18.1. Toh Purtovaara 1♀ p (Antti Akkala/HKi)

30.1. Juu Ahmovaara 1p (M-L.Halo-

nen/HL)

tammikuu Kes Varmo 1♀ p (KM)

4.2.-11.4. Kit kk. Siilentie 1p (THv, JHv)

12.2. Kes Villala 2 (VMS/KM)

1.3. Toh Murtoi 1♂1♀ p (v) (Pentti Pöyhönen/HKi)

1.3. Toh Onkamo 1♂ (Pentti Pöyhönen/HKi)

5.-31.3. Rää Haapasalmi 1♀ p (MV/MH,JMi)

11.3. Kes Purujärvi 3p r (KM)

15.3. Nur Kuohattijoki 1♀ p (K.Väänänen/HL)

18.3. Nur Heinäjoki 1p (Ylä-Karjala-lehti/HL)

24.3. Kon Jakokoski Pielisjoki 1♀ p (E.Penttinen/MP)

Tenhoäänisen harjapään uuputtavaa ääntä ei ole varmuudella kuultu maakunnassa. © Juha Miettinen

25.3. Kon Jakokoski Tasanen 1♀ p (A&S.Karttunen/MP)
 26.3. Joe Hukanhauta 1p (RT)
 28.3. Vär Patsola 1♀ p (Pentti Peuhkurinen/HKi)
 30.3. Vär Patsola 1♂ p (Jukka Kolehmainen/HKi)
 30.3. Juu Sorveus 1♂ p (Lehikoinen/HL)
 31.3. Nur Mujejärvi 1♂ p (T.Kiiskinen/HL)
 31.3. Rää Nieminen 1♂ p (E&A.Kinnunen)
 1.4. Eno Haapalahti 1♂ p (Jussi Kovanen/EL)
 3.4. Rää Oravialo 1♀ (Pekka Ilvonen)
 6.4. Juu Keski-Vuokko 1♂ p (E.Kettunen/HL)
 5.7. Vär Uudenkylänlampi 1Ä p (PZ)
 21.9. Kes Totunniemi 1 (HC)
 10.10. Kon Koppolinvaara 1♂ p (OG)
 29.10. Toh Kemie 1p ♂ (Aune Silvennoinen/HKi)
 1.12. Vär Kenraalikyliä 1♂1♀ (Raija Väänänen/HKi)
 16.12. Kes Purujärvi 1p (KM)
 22.12. Kit kk. Teknिकontie 1p (Koti-Karjala-lehti)
 Vuotuiset ilmoitettujen määrät ennen tätä vuotta olivat 1996-1999: 4 - 24 - 27 - 24 eli pompsahivat nyt aimo harppauksen ylöspäin! Osaselittäjä lienee ilmoitusaktiivisuuden nousu, mutta lajilla saattaa olla todellinenkin runsastuminen käynnissä. Siihen voisi viitata Värtsilän kesähavaintokin, joka on todella poikkeuksellinen: sataan vuoteen vasta neljäs kesä- eli pesimäkautin! Talviesiintymisistä voimakkain oli talvella 1977/78, jolloin tavattiin 28 yksilöä (Kapanen1979). Parviainen (1996) toteaa katsauksessaan lajista, että 'edellinen hyvä esiintymisvuosi oli 1993, jolloin havaittiin 12 harmaapäätä'. Maaliskuun invaasio mielenkiintoinen, näin voimakasta ei liene aikaisemmin havaittu!

Valkoselkätikka

Dendrocopos leucotos (109,12)
 16.1.-25.3. Rää Haapasalmi 1♂ p (MH)
 24.3. Joe Noljakka Aavaranta 1W (PZ)
 7.4. Kon/Pol Teerisaari 1♂ p (HH, OG)
 20.4. Vär Kunnantalon pellot 1Ä p (PH ym)
 26.4. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1p (TLe)
 10.5. Kit Hatunvaara 1♂ p (PZ)
 25.6. Vär Räkönvaara 1♂ p (Leo Virranne)
 9.8. Rää Nieminen 1♂ p (Sami Kääriä)
 16.11. Lie Koli 1♂ p (Jaakko Myller/

PZ)
 6.12. Kes Varmonniemi 1♂1♀ rengastettuja (HKo,MH)
 31.12. Kes 1♀ p renkaaton (KM,S.Ketolainen)
 Kovin ovat koirasvoittoisia havainnot, naaraitakin tarvittaisiin esiintymistä turvaamaan. Tosiasiassa esiintymiskuva lienee huomattavasti alaspäin vääristynyt, sillä kaikkia havaintoja ei varmaankaan ole saatu mukaan katsaukseen. Vaikka laji on erityisseurannassa uhanalaisuutensa vuoksi, saatiin seuratuilta pesimäpaikoilta vain yksi ilmoitus! Onkin kysyttävä miksi lajin seurantaan erikoistuneet instanssit eivät saata tietoaan yleiseen jakeluun? Kylmä fakta on se, että vain lintutieteellisten yhdistysten monikymmenvuotisiin arkistoihin voivat perustua luotettavat päätelmät kannankehityksestä. Sillä muutaman kuukauden - tai jonkun vuoden lajikohtaiset projektit tulevat ja menevät, ja valitettavasti myös hyvin helposti hautautuvat arkistoihin ja unohtuvat! Vain asianmukaisesti *julkaistut* katsaukset voivat olla se definiittinen *primääriaineisto*, mihin tulevaisuudessa tieteelliset *tutkimustulokset* ja niiden perusteella tehtävät lajin suojeluun tähtäävät *oikeat ratkaisut* voivat pohjautua.

Kangaskiuru

Lullula arborea (43,20)
 4.4.-1.7. Kes Leveäkivi 1-2p (KM,TI)
 4.-16.4. Kes Purujärvi 1Ä p (KM)
 18.4. Kon Jakokoski 1m (MP)
 20.4. Joe Höytiäisen kanavan suisto

1kie (PZ,OG,KLa)
 21.4.-20.6. Kon Lehmo Jaamankangas 4p joista 3Ä (KV,JVe,JRu,HH ym)
 23.4. Kit Hovinlampi 1kie (HKo,MH)
 13.5.-6.6. Kon Kulho Ilomantsintie 1p Ä (HKo,KLi)
 19.-25.5. Lip Ylämylly Välikangas 2Ä (JMa,VJ,Hannu Pietarinen)
 27.5. Kon Jaamankangas Muuntajanmaasto 1Ä p (JRu)
 11.7. Kit Tervavaara 1Ä+ 1p (Kai Hilditch)
 9.9. Kon Kulho Ilomantsintie 4p (HKo)
 Kulhon havaintojen tulkittu koskevan maksimissaan neljää yksilöä. Yllättäen hurja esiintyminen, sillä viime aikoina vuotuiset määrät ovat jääneet alle 10 yksilöön, edellisvuonna tuli tietoon vain yksi havainto! Vuonna 2000 laji ilmeisesti pesi usealla mäntykankaalla maakunnassa.

Tunturikiuru *Eremophila alpestris* (239 vuodesta 1988,32)

14.4. Rää Oravialo 1p (MH,TN)
 18.4. Vär Kunnantalon pellot 1kie (PH,AO,HPö)
 19.-20.4. Joe Linnunlahti 4p (Aarne Wahlgren,H.Luotonen,KV,TK ym)
 20.4. Vär Kunnantalon pellot 1m (PH ym)
 22.4. Toh Valkeasuo 7p (HKo,MH, PH,AO ym)
 7.5. Joe Marjala 10p (HPö)
 30.9. Koe Kontiosuo 1m (PH,HPö)
 11.10. Kit Hatunvaara 1kie/SE (MH)
 12.10. Joe Marjala 1p (UP)
 17.10. Kit Haarajärvi 1m (AP)

Uhanalainen tunturikiuru saavutti esiintymisessään toiseksi korkeimman vuosisaldon kautta aikain. © Juhani Hyttinen

- 19.10. Joe Kontiosuo 1p (Hannu Ket-
tunen)
20.10. Kit Hatunvaara 1m (MH)
22.10. Kit Hatunvaara 1m (anon.)
23.10. Kit Hatunvaara 1m (MH)
Toiseksi paras vuosi tälle uhanalaisel-
le lajille v. 1988 jälkeen, vain vuonna
1995 havaittiin enemmän, 40 yksilöä.

Pikkusieppo

Ficedula parva (160,27)

- 26.4. Joe Linnunlahti Honkaniemi 1Ä
(UP)
13.-20.5. Lip Ylämylly Lautasuo 1♂ p
(JMa,VJ)
17.5. Kon Romppala Riihikangas 1♂ p
(PM)
20.5. Lie Patvinsuo Autiovaara 3Ä p
(PZ)
26.5. Lip Honkalampi 1p (JMe)
27.5. Kon Kolvananuuro 1Ä p (MrK)
31.5. Lie Hemminvaara 1Ä p (AK)
31.5. Lie Vankonvaara 2Ä p (AK)
2.6. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1p
r (JM)
5.6. Nur Kuohatti 1Ä p (M.Timonen)
10.6. Lie Koli 1Ä p (Frans Silvenius
ym)
11.6. Kon Puntarikoski lh-metsä 1Ä p
(HH)
16.6. Kon Jakokoski Kuhilasvaara 1p
Ä (MP)
18.6. Nur Kohtavaara 1Ä p (Rafael
Jordan)
20.6. Kit Suoparsaari 1Ä p (HPö)
22.6. Kon Jakokoski Paanalannotko
2p kn (VMS)
27.6. Kon Jakokoski Mutala 1Ä p
(JM)
28.6. Kon Puntarkoski Soikkelin met-
sä 2p Ä (AL)
30.6. Kes Aittolahti 1ad 2juv p (Kai
Suomela)
9.9. Joe Höytiäisen kanavan suisto 1p
(PZ)

Ilmoitusaktiivisuus alkaa olla tämän
lajin kohdalla jo kunnossa: neljäs vuosi
peräjälkeen, jolloin tietoon tuli 20-
40 yksilöä maakunnasta. Laji on ole-
tettava runsaampi, vielä 1990-luvun
puolivälissä sitä pidettiin suorastaan
harvinaisena (Parviainen1996): vuona
1995 lajin todetaan esiintyneen n.
20 yksilöllä ennätysellisen runsaana,
sitä ennen aina vuodesta 1980 alkaen
oltiin havaittu vain 1-8 pikkusieppoa
vuodesta! Huhtikuinen havainto Jo-
ensuusta alittaa aikaisemman saapu-
misennätyksen kahdella päivällä.

Kultasirkku *Emberiza aureola*

(12 vuodesta 1996,1)

- 3.-5.7. Kit Päätynlahti 1Ä p (Biti ja
Markku Ojala, PZ ym)

Monen runsastuvan lajin vastakohtakoh-
daksi katoava kultasirkku on surullinen
merkki linnuston muutoksesta. Kaikki
havainnot lajista on kerätty vuodesta
1996 lähtien. Nyt lajin yhä harvinais-
tuttua (vrt. yksilömäärää esim. vii-
rusirkkalintuun ja pikkukultarintaan!),
ARK on päättänyt siirtää kultasirkun
tarkastettavien lajien kategoriaan.
Vuodesta 2001 lähtien kaikista kul-
tasirkkuhavainnoista vaaditaan siis
kunnollinen kuvaus ja/tai dokumente-
teja havainnon hyväksymiseksi!

ARK KARHUA - ILMOITUS PUUTTUU KOKONAAN TAI ON RIITTÄMÄTÖN

Wanted - observations with
inadequate descriptions

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus*

20.-26.7.99 Kon Paihola Likolampi 1 p

***Punajalkahaukka** *Falco vespertinus*
21.5.99 Joe Linnunlahti 1 ad ♂ N

***Leveäpyrstökihu** *Stercorarius poma-
rinus*

21.5.99 Joe Linnunlahti 1 va S
6.10.99 Rää Vuoniemi 1 1kv m

***'Tuhkaselkälökki'** *Larus fuscus heu-
glini/intermedius/graellsii*

11.6.99 Pol Viinijärvi Somerluoto 1
3kv

***Isolokki** *Larus hyperboreus*

17.-20.1.99 Kit keskusta 1 p

***Tunturipöllö** *Nyctea scandiaca*

10.11.99 Toh Vepsä Nikunvaara 1p
27.1.00 Kon Pyytivaara 1p
27.-30.6.00 Kes Varmo 1♀ p

***Sepelrastas** *Turdus torquatus*

10.5.99 Lip Lammun 1 ad ♂ p

***Viiksitimali** *Panurus biarmicus*

9.1.99 Out Sysmäjärvi Lahdenjokisuu
4 p

***Vuorihempu**

Carduelis flavirostris

14.-19.2.99 Lip Simola 2 p
16.3.99 Joe Kontiosuo 1♂ p

Kirjallisuus

- Cederroth, C., 2000. Sällsynta fåglar i Sveri-
ge 1999. SOF 2000. Fågelåret 1999.
Stockholm.
- von Haartman, L., Hildén, O., Linkola, P.,
Suomalainen, P. & Tenovuo, R. 1963.
Pohjolan linnut värikuvin I. Otava, Hel-
sinki.
- Kapanen, M., 1979. Harmaapäätikan *Picus
canus* esiintyminen talvikaudella 1977/
78. Siipirikko 5/3:85-86.
- Kivivuori, H., 2000. Pikkukultarinta ensi
kertaa pesivänä Suomessa. Linnut 35/
4:33-35.
- Kontkanen, H., 2002. Lampivikloa etsimäs-
sä. Siipirikko 28/3:9.
- Luoto, H., Lindholm, A., Lindroos, T. ja
Rauste, V. 2001. Rariteettikomitean
hyväksymät vuoden 2000 harvinais-
suushavainnot. Linnut-vuosikirja
2000:117-130.
- Matero, J., Miettinen, J., Lehtoranta, H. &
Juvaste, R., 1996. Pohjois-Karjalan uhan-
alaiset - linnustomuutosten synkeämpi
puoli. Teoksessa: Kontkanen, H., Hytti-
nen, J., Günther, O., Matero, J., Huus-
konen, H. ja Zetterberg, P. (toim.):
Pohjois-Karjalan linnut, Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen yhdistys r.y. 25-vuotis-
juhlajulkaisu, Siipirikko 23/2:35-54.
- Palviainen, P., 2002. Varhaisimmat ja myö-
häisimmät muuttohavainnot. Siipirik-
ko 28/3:10-11.
- Parviainen, A., 1996. Pohjois-Karjalassa
tavatut lintulajit. Teoksessa: Kontka-
nen, H., Hyttinen, J., Günther, O.,
Matero, J., Huuskonen, H. ja Zetter-
berg, P. (toim.): Pohjois-Karjalan lin-
nut, Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen
yhdistys r.y. 25-vuotisjuhlajulkaisu,
Siipirikko 23/2:7-32.
- Pursiainen, J. & Zetterberg, P., 1997. Harvi-
naisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-
Karjalassa 1995. Siipirikko 24/3:3-13.
- Pönkkä, H. & Leivo, M., 2000. Kultasirkku,
pesimälinnustomme katoava kaunotar.
Siipirikko 27/1:3-12.
- Solonen, T. 1985. Suomen linnusto - esiin-
tyminen ja perusbiologiaa. Lintutieto
Oy/Yliopistopaino, Helsinki.
- Väisänen, R.A., Lammi, E. & Koskimies, P.,
1998. Muuttuva pesimälinnusto. Kus-
tannusosakeyhtiö Otava ja SLY:n Lin-
tutieto Oy, Helsinki, 567 s.
- Zetterberg, P., 1999a. Sinisiä hetkiä - harvi-
naisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-
Karjalassa 1997. Siipirikko 26/1:12-19.
- Zetterberg, P., 1999b. Orientin puhuri - har-
vinaisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-
Karjalassa 1998. Siipirikko 26/4:3-13.
- Zetterberg, P., 2001. Shalom Israel! - Harvi-
naisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-
Karjalassa 1999. Siipirikko 27/4:3-13.

Pikkulepinkäinen on vuoden laji 2002

BirdLife Suomi on valinnut perinteiseen tapaan vuoden lajin. Useiden jäsenyhdistysten pyynnöstä silmälläpidettäväksi vähentynyt pikkulepinkäinen on se laji johon yhdistysten ja suuren yleisön huomion toivotaan tänä vuonna ohjautuvan.

Pikkulepinkäisen runsaus vaihtelee suuresti eri puolilla maata. Se on vielä paikoin kohtuullisen runsaskin. Tämän vuoksi koko maasta ei kerätä havaintoja keskitetysti, kuten on tehty esimerkiksi käenpiika- ja peltosirkkuvuosina. Vuoden laji idea on tiedotuksellinen: tarkoitus on tiedottaa vähentyneestä lajista, sen vähenemisen syistä sekä keinoista elinmahdollisuuksien parantamiseksi. Valtakunnallisen liiton toimiston tekemän tiedotuksen lisäksi myös yhdistysten toivotaan levittävän pikkulepinkäissanomaa erilaisissa tapahtumissa ja tiedotteissa.

Vaikka pikkulepinkäishavaintoja ei kerätäkään

valtakunnallisesti keskitetysti, voivat yhdistykset tehdä näin omalla alueellaan. Koska pikkulepinkäisistä varsin suuri osa pesii hakkuuaukeilla ja taimikoilla, olisi yhdistysten hyvä suunnata havainnointia myös näihin elinympäristöihin, mikäli halutaan saada kattavampi kuva lajin maakunnallisesta esiintymisestä. On myös kiinnostavaa kirjata ylös lajin pesimähäbitaatti, sillä pikkulepinkäinen vaikuttaa vähentyneen nimenomaan maatalousympäristössä.

Satunnaishavainnointi ei välttämättä kerro juurikaan lajin todellisesta runsaudesta ja esiintymisestä maakunnassa. Jos yhdistyksissä on energiaa voisi lajin esiintymistä ja poikastuottoa tarkastella myös tieteellisemmin. Pikkulepinkäisen osalta mielenkiintoisia kysymyksiä ovat runsaus ja pesimistulos maatalousympäristössä ja metsätalousympäristössä, lähinnä hakkuu- ja taimistoalueilla.

Tutkimusta varten yhdistykset voisivat perustaa yhden tai useamman laajan tutkimusruutuparin esimerkiksi 30-50 hehtaaria aloin. Ruutuparit valitaan siten, että toisessa on maatalousympäristöä ja toisessa pesinnälle soveliaista metsätalousympäristöä suurin piirtein yhtä paljon. Lajin tiheys kummassakin ympäristössä selvitetään laskennoin. Parimäärän selvittäminen vaatii useita käyntejä alueilla touko-kesäkuussa, jotta linnut löydetään ja pesivät parit erotetaan läpimuuttajista. Mikäli yhdistykset ovat kiinnostuneita edel-

lämainitusta ja uskovat, että harrastajat ovat valmiita "rämpimään" myös hakkuu- ja taimistohabitaateissa, ilmoittautukaa allekirjoittaneelle (teemu.lehtiniemi@birdlife.fi), jotta tiedetään, minkä verran valtakunnallista kiinnostusta on ja voidaan tarvittaessa yhdenmukaistaa tutkimusruutujen koot ja menetelmät ja saadaan valtakunnallisesti mielenkiintoinen ja käyttökelpoinen aineisto.

Jos yhdistykset ovat kiinnostuneet selvittämään myös pesimätulosta, pitäisi kerätä pesäkorttineistoa koko maasta, kummastakin pesimäympäristöstä. Luotettavien johtopäätösten tekemiseksi tarvittaisiin vähintään 100 pesäkorttia. Koska pikkulepinkäinen kuuluu lajeihin, jotka herkästi hylkäävät munapesän, tulisi pesät paikantaa ja tarkastella etäältä, kunnes poikaset ovat kuoriutuneet. Tämä vaatii huolellista stajaa esimerkiksi lähiympäristöä korkeammalta paikalta, jolta lähiympäristö on hyvin hallittavissa. Apuna voi käyttää myös hirvenmetsästäjien jahtitomeja.

Lisätietoja pikkulepinkäisestä BirdLife Suomen kotisivuilta osiosta suojele.

<http://www.birdlife.fi/>

Hyvää ja pikkulepinkäisrikasta vuotta 2002.

Teemu Lehtiniemi

STORAENSO™

*Ripusta linnunpönttö
omalle tontillesi*

www.storaenso.com/tontit

Stora Enso Metsä

Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 2000

Hannu Lehtoranta

Vuosi 2000 toi petolintujen pesinnässä esiin muutamia ilonaiheita, mutta myös pettymyksiä. Pöllöjen pesinnän antaman kuvan mukaan pääosassa maakuntaa elettiin alkukevällä myyräkadon aikaa. Talvella löydettiin lukuisa joukko kuolleita pöllöjä. Pöllöjen pesinnässä todettiin yksi heikoimmista tutkimusvuosista (Lehtoranta 2001).

Myyriä ravintonaan käyttävien haukkojen pesintätulos oli kuitenkin muutaman lajin kohdalla yllättävän hyvä. Ilmeisesti myyräkannat alkoivat keväällä selvästi kasvaa. Etenkin maankunnan keskiosissa Kontiolahti-Liperi-Polvijärvi alueella tuulihaukat pesivät runsaina ja menestyksekkäästi. Nurmeksessa tapahtunut piekanan pesintä oli myyrätilanteeseen nähden yllättävä.

Tutkimusteho ei vieläkaan palanut entiselle hyvälle tasolle. Tiedossa olevia pesäpaikkoja jäi taas turhan paljon tarkastamatta. Uutta innokasta harrastajaväkeä kaivataan kipeästi petolintutkimuksemme tekijöiksi. Vanhoilla harrastajillakin on terhakoitumisen paikka.

Kiitokset kaikille havainnoita lähettäneille. Entiseen tapaan pesäilmoitusten havaintoaineistoa olen täydentänyt lintuverkossa ilmoitetuilla havainnoilla, jotka kartuttavat lähinnä reviirien määrää. Kaikkiaan vuonna 2000 kertyi 292 haukkareviiriä, joilta varmistettiin 102 pesintää. Sääksi ja

maakotka ei kuulu tämän katsauksen piiriin.

Vuoden 2000 pesintäkatsauslajeittain (suluissa vuoden 1999 lukemat, Lehtoranta 2000)

Hiirihaukka *Buteo buteo*

Myyriä syövästä lajina hiirihaukka menestyi todella vaatimattomasti. Hieinan yllättävää oli selkeä ero tuulihaukan ja hiirihaukan pesintämenestyksessä. Molemmilla lajeilla pesinnän aloitus osuu melko lähelle toisiaan, mutta jostain syystä hiirihaukat pesivät niukasti ja huonoin tuloksin.

Yhteensä ilmoitettiin 55 reviiriä, joista pesintä varmistettiin vain 17 tapauksessa (61/29). Munamäärät olivat tyyppillisiä myyräkadon aikaisia määriä. Keskiarvoksi tuli vain 1,90 munaa (3,05). Yksi ja kaksi munaisia pesiä oli kumpiakin neljä (40+40%). Valtimolla todettiin yksi kolmemunainen pesä ja yksi peräti neljämunainen pesä, joka tuotti kolme poikasta.

Rengastusikäisten poikueiden keskiarvo oli 1,69 poikasta (2,94), mikä on melkein puolta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Yksi juukalainen pesintä tuhoutui munavaiheeseen, mikä pudottaa aineiston antaman poikastuoton aloitettua pesintää kohden 1,57 poikaseen (2,66). Ero edelliseen vuoteen on yli poikasen verran.

Lähimenneisyudessa vuosi 1998

oli samankaltainen huono pesintävuosi hiirihaukalle. Silloin poikuekoko oli 1,3 poikasta ja poikastuotto vain 0,9 poikasta aloitettua pesintää kohden.

Kiihtelysvaarassa myrsky pudotti pesän 26. kesäkuuta. Poikaset säilyivät hengissä ja kuun lopussa ne rengastettiin maassa olevina. Kaikkiaan hiirihaukkoja rengastettiin vain 15 (43), mikä on petolintutkimuksemme alhaisimpia lukuja.

Piekana *Buteo lagopus*

Jo edellisenä vuonna Valtimolla oli piekanan pesintäyritys. Nyt pesintä todettiin naapurissa Nurmeksessa. Pesässä todettiin 30. kesäkuuta neljä poikasta, mutta 9. heinäkuuta poikasia oli vain yksi, jonka Veikko Korhonen rengasti. Kyseessä on ensimmäinen Pohjois-Karjalassa rengastettu piekana. Vuonna 1995 Juussa todettiin pesintä, mutta silloin poikasia ei rengastettu.

Nurmeksen pesällä todettiin saalisjätteinä kaksi kanalinnun poikasta. Rengastuksen yhteydessä emo kiikutelti pesälle myyrää. Mainittakoon, että 300 metrin päässä piekanasta oli sääksen poikaspesä.

Valtimo-Nurmes alueella oli ehkä paikallinen myyräesiintymä. Piekanan lisäksi siihen viittaa hiirihaukan nelimunainen pesintä. Yllättävää oli se, että Valtimolla ei todettu ainoatakaan pöllön pesintää vuonna 2000.

Taulukko 1. Päiväpetolintujen pesintätulosta kuvaavat arvot Pohjois-Karjalassa 2000. Suluissa havaintojen määrä. (asuttu pesä= aloitettu muninta)

	hiirihaukka	mehiläishaukka	kanahaukka	varpushaukka	sinisuohaukka	ruskosuohaukka	tuulihaukka
munamäärä	1,9 (10)	-	2,67 (12)	4,40 (5)	5 (1)	-	4,95 (37)
kuoriutuneiden määrä	1,7 (10)	-	2,67 (12)	4,40 (5)	3 (1)	-	4,81 (37)
rengastusikäisten määrä	1,69 (13)	2,0 (1)	2,35 (17)	4,33 (6)	2,5 (2)	4 (1)	4,63 (38)
tuhoutuneet kpl	1M	-	1M+1P	-	-	-	1M+3P
poikastuotto/asuttu pesä	1,57 (14)	-	2,11 (19)	4,33 (6)	2,5 (2)	4 (1)	4,19 (42)

Taulukko 2. Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa vuonna 2000.
Luvut vasemmalta oikealle ovat havaittujen reviirien yhteismäärä/varmojen pesintöjen määrä.

kunta	hiiri- haukka	mehiläis- haukka	kana- haukka	varpus- haukka	sinisuo- haukka	ruskosuo- haukka	nuoli- haukka	ampu- haukka	tuuli- haukka	kunta yhteensä
Eno	-	1/0	3/1	1/0	-	-	4/3	-	-	9/4
Ilomantsi	5/0	2/1	2/1	-	1/0	-	3/0	2/1	1/1	17/4
Joensuu	-	1/0	-	-	-	1/1	3/0	1/0	2/1	8/2
Juuka	3/2	1/0	4/2	2/1	-	1/0	2/0	1/0	3/2	17/7
Kesälahti	4/0	1/0	1/0	3/0	1/1	2/0	2/0	-	1/1	15/2
Kiihtelysvaara	7/4	1/0	2/2	3/2	2/0	-	-	-	-	15/8
Kitee	3/1	1/0	1/0	-	1/0	2/0	2/0	-	4/2	14/3
Kontiolahti	12/5	2/0	6/2	5/3	1/0	1/0	14/4	1/0	17/9	59/23
Lieksa	4/0	8/0	4/1	1/0	3/0	1/0	4/0	1/0	6/0	33/1
Liperi	-	-	4/4	-	-	1/0	1/1	-	8/8	14/13
Nurmes	2/0	1/0	4/1	1/0	1/1	-	2/0	-	-	12/2
Outokumpu	-	1/0	-	-	-	2/0	1/0	-	-	4/0
Polvijärvi	-	2/1	1/1	-	-	-	-	-	14/14	17/16
Pyhäselkä	1/0	-	1/0	-	-	-	2/0	-	3/2	7/2
Rääkylä	7/3	-	-	-	-	4/0	2/0	-	5/3	18/6
Tohmajärvi	2/0	-	1/0	-	1/0	2/0	3/0	1/0	-	10/0
Tuupovaara	-	1/0	1/1	-	-	-	-	-	1/0	3/1
Valtimo	4/2	-	5/4	1/1	-	-	1/0	-	2/1	13/8
Värtsilä	1/0	-	1/0	1/0	1/0	-	-	-	3/0	7/0
yhteensä	55/17	23/2	41/20	18/7	12/2	17/1	26/8	7/1	70/44	292/102

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*

Mehiläishaukkahavainnot pysyttelivät melko normaalilla tasolla. Reviirejä kirjautui muistiin 23 ja niiltä 2 varmistettua pesintää (28/1). Reviirejä ilmoitettiin melko tasaisesti yhtä tai kahta eri kunnista. Lieksasta tuli mukavasti kahdeksan reviiriä.

Mehiläishaukan pesinnät varmistettiin Ilomantsissa ja Polvijärvellä. Ilomantsissa metsäammattilaisten löytämän pesän yksityiskohtia ei tiedetä, kun pesälle ei kiivetty. Kennojen ja ulosteiden perusteella pesässä oli ainakin yksi poikanen. Polvijärvellä rengastusmatka toteutui liian myöhään. Kaksi poikasta lähti lentelemään jo pesän alle saavuttaessa.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

Kanahaukan heikohkot vuodet jatkuivat edelleen. Reviirejä havainnoijat ilmoittivat yhteensä 41 ja niiltä 20 pesintää (29/19). Vuoden 1998 madonlukuille ei sentään jääty, mutta vaativampia olivat sekä pesintämäärät että tulokset.

Munamäärän keskiarvo 2,67 jää entisaikojen poikastuoton keskimäärän tasolle ja selvästi myös edellisvuodesta (3,14). Munapesistä viisi oli kaksimunaisia (41 %). Kolmimunaisia pesiä oli kuusi (50 %). Ainoastaan yhdellä Kontiolahtelaisella pesällä todettiin neljä munaa (9%).

Rengastusikäisiä poikasia todettiin 40, mikä antaa seitsemäntoista pesän keskiarvoksi 2,35 poikasta (3,00).

Munavaiheen tuhoutuminen havaittiin Juuassa. Syy ei selvinnyt. Valtimolla poikasvaiheen tuhoutumisessa on suuri epäily ihmisen aiheuttamasta tapauksesta. Pesä oli pääosin alhaalla. Pesäpuun alta löytyi kiviä, joilla pesä epäillään kivitety. Tuhoutumiset alentavat poikastuoton aloitettua pesintää kohden 2,11 poikaseen (2,67).

Ilomantsissa pesintä onnistui talvella hakuuaukalle jätetyssä tyyppissä vaikka kesämyrsky rusikoi jätettyjä puita nurin. Myös Valtimolla pesintä tapahtui noin 40 metrin säästömetissä.

Kanahaukan poikasia rengastettiin kaikkiaan 30 (37)

Varpushaukka *Accipiter nisus*

Jo kolmantena vuonna peräkkäin varmistettujen pesintöjen määrässä jäätettiin 7 pesään. Reviirejä kertyi kaikkiaan 18 (32/7). Määrien vähyyden ei käsitteäkseni johdu lajin niukkuudesta vaan havainnointitehon heikkoudesta.

Varmistetusta pesinnöistä kuusi oli pesälöytöjä ja yksi lentopoikue.

Munamäärän keskiarvoksi pesinnöistä tulee 4,40 munaa (5,0). Kuoriutumattomia munia ei todettu. Ren-

gastusikäisiksi poikasia varttui pesintää kohden 4,33 poikasta (4,67). Se oli myös poikastuotto, sillä tuhoutuneita pesintöjä ei havaittu.

Poikasia rengastettiin 19 (5). Valtimolla rengastettu poikanen kontroloitiin ensimmäisellä etelänmatkallaan Hangon lintuasemalla 25.8.2000.

Kiihtelysvaarassa pesä putosi saman päivän myrskyssä kuin hiirihaukallakin. Myös tässä pesinnässä poikaset säilyivät ja rengastettiin maassa majoilevina muutaman päivän kuluttua.

Sinisuhaukka *Circus cyaneus*

Vähissä olivat sinisuhaukat. Havainnot ei karttunut edes pohjoisimmista kunnista, vaikka siellä piekanakin pesi. Reviirien määrä oli 12 ja niiltä 2 varmistettua pesintää (15/6).

Kesälähdellä havaittiin maastopoikue, jossa oli ainakin kaksi poikasta. Ainoa pesälöytö saatiin Nurmekselta, missä viisimunaisen pesän kolme kuoriutunutta poikasta rengastettiin. Edellisenä vuonna rengastettiin 11 poikasta. Nurmeksen pesä oli tasamaalla olevalla muutaman vuoden ikäisessä taimikossa. Lieksassa todettiin varoitteleva pari.

Ruskosuhaukka

Circus aeruginosus

Ruskosuhaukkoja esiintyi pääosin samoilla paikoilla kuin muinakin vuo-

sina. Reviirien määrä oli 17, mutta vain yksi pesintä varmistettiin (24/4). Mistähän löytyisi petoharrastaja, jonka nuppi ei kestä puissa kiipeilyä. Ruskiksesta saisi sellainen oivan aktiveetilajin.

Ainoa varmistettu pesintä oli Joensuu Höyläksellä. Siellä neljästä poikasta rengastettiin kaksi, kun toiset kaksi ottivat siivet käyttöön.

Rääkkylässä epäiltiin aloitettua pesintää, joka olisi tuhoutunut, mutta tarkempia näyttöjä asiasta ei ole.

Nuolihaukka *Falco subbuteo*

Varsin vakiintunut määrä havaintoja tuli nuolihaukasta. Reviirejä kirjoihin tuli 46 ja niistä 8 tapauksessa voidaan puhua varmistetusta pesinnästä (39/6). Pesälöytöjä tehtiin kaksi ja loput varmoista pesinnöistä ovat lentopokueita. Kontiolahdella kolmesta munasta kuoriutui vain yksi poikanen, joka rengastettiin. Liperin pesinnässä poikasia oli kaksi, mutta vain toinen sai renkaan jalkaansa.

Lentopokueista neljässä todettiin kaksi poikasta ja kahdessa kolme poikasta. Jos pesistä ja lentopokueista lasketaan poikastuottoa päädytään keskiarvolukemaan 2,13 poikasta per poikue

Muuttohaukka

Falco peregrinus

Ilomantsin Mutalahdesta saatiin ranskalaisen ryhmän (Georges & Mireille Olioso) kesähavaintona tieto 13.6. suoalueella saalistelleesta muuttohaukanaaraasta.

Ampuhaukka

Falco columbarius

Pari reviiriä enemmän kuin edellisenä

vuonna. Havaintoja saatiin 7 reviiriltä ja niistä yhdellä nähtiin lentopokue (5/1). Lentopokue havaittiin Ilo-mantsissa. Reviirien löytöpaikat olivat Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Lieksa ja Tohmajärvi.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

Vuosi 2000 oli tuulihaukalle suotuisa. Tuulihaukan avulla selvisi, että ainakin paikoin myyriä täytyi olla enemmän kuin pöllöhavaintojen perusteella voisi päätellä. Poikueet varttuivat pääosin myyräravinnolla, jota ilmoitettiin pesiltä selvästi enemmän kuin havaintoja lintujen syömisestä.

Reviirien määrä kipusi 70 ja niiltä mukavat 44 pesintää (46/24). Pesinnät olivat lintuharrastajien asettamissa pöntöissä. Variksen pesillä alkaa olla jo melko huono kysyntä tuulihaukkojen asuntomarkkinoilla.

Kontiolahti, Liperi ja Polvijärvi muodostivat selvästi tuulihaukkojen esiintymisen keskuksen. Kyseisissä kunnissa tosin on pääosa maakunnan pöntöistäkin.

Pesintöjen munamäärän keskiarvo oli 4,95 munaa (5,4). Munamäärät jakaantuvat melko tasaisesti neljän, viiden ja kuuden munan kesken. Kolminumaisia pesiä oli 1 (2%), neljänumaisia 11 (30%), viisinumaisia 14 (37%) ja kuusinumaisia 11 (30%).

Rengastusikäisiä poikasia pesinnöissä kehittyi keskimäärin 4,63 (5,0). Tuhoutuneita pesintöjä oli neljä, jotka huomioiden poikastuotoksi tulee 4,19 poikasta aloitettua pesintää kohden (5,0). Kuten luvuista näkyy pesinnän tunnuserot olivat hieman edellistä parempaa myyrävuotta heikompia.

Tuhoutuneita pesiä oli Kontiolahdella kolme. Yhden pesinnän keskey-

tymisen syyksi epäiltiin naaraan arkuutta. Lintu oli lähtenyt pöntöstä aina kun peltoalueella liikkui vaikka vain traktori. Kaksi pesintää tuhoutui poikasvaiheessa siten, että poikasets hävisivät pöntöstä yksi toisensa jälkeen noin viikon aikana. Pesät olivat vain noin 800 m toisistaan peltoalueella koivussa ja haavassa olevissa pöntöissä. Alueella asustelee ainakin huuhkaja, viirupöllö ja kanahaukka, joiden syllisyyttä tapahtuneeseen voi vain arvailla.

Myös Polvijärvellä poikaspesä oli tyhjentynyt ilman jäljitettävissä olevaa syytä.

Poikasrengastuksessa tehtiin uusi upea maakunnan ennätys. Kaikkiaan 172 poikasta sai renkaan jalkaansa (88).

Vuoden 2000 tapahtumana mainittakoon vuonna 1995 Juuassa rengastamani tuulihaukan pesiminen Ruotsin Västerbottenissa.

Lopuksi

Vuoden 2001 havainnot haukkojen ja pöllöjen pesinnästä pyydän lähettämään mahdollisimman pian os. Eevalantie 6 D 14 83900 Juuka, puh.013-472030 tai 0500-186607, sähköposti hannu.lehtoranta@oyk.pkky.fi

Kirjallisuus

Lehtoranta, H. 2000: Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1999. - Siipirikko 26(3): 22-24.
Lehtoranta, H. 2001: Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 2000. - Siipirikko 27(2): 26-29.

Taulukko 3. Päiväpetolinturengastukset Pohjois-Karjalassa 2000.

rengastaja	hiiri-haukka	piekana	kana-haukka	varpus-haukka	sinisuo-haukka	ruskosuo-haukka	mehiläis-haukka	tuuli-haukka
Ahola Pentti	4	-	-	5	-	-	-	-
Günther Olli	-	-	-	2	-	-	-	-
Korhonen Veikko	5	1	7	5	-	-	-	5
Komu Risto	2	-	-	-	-	-	-	-
Latja Ari	-	-	-	-	-	2	-	-
Lehtoranta Hannu	1	-	4	3	3	-	-	9
Martiskainen Kimmo	-	-	-	-	-	-	-	5
Miettinen Juha	2	-	19	-	-	-	1	98
Sorvari Veli-Matti	1	-	-	4	-	-	1	-
Suomalainen Juha	-	-	-	-	-	-	-	55
yhteensä	15	1	30	19	3	2	2	172

Kiitorata kaakkureille

Reijo Erola

Joulukuun 8. päivän tienoilla lauha syksyimme sai arktisen tuulahduksen Pohjois-Venäjältä. Tällöin Kuolan niemimaalla ja Vienanmerellä, sekä siitä itään talvi sai lopullisen otteen pitkälle venyneestä syksyisestä säätilasta.

Suomessakin kirjattiin normaalisia poikkeavia lintumaailman havainnoja; alliahaahkojen kymmenpäisiä muuttoparvia tavattiin sisämaankin suurilla järvilla, Outokummussakin.

Lauantaina 9.12.2000 Minulle soitti Enon Haapalahdesta Kyyrönlammen rannalta Anna-Liisa Rätty, joka miehensä Veijon kanssa oli hahtanut klo 15 jälkeen hämärtyvältä lammelta kuuluvaan kovaan meteliin. Sen verran oli vielä valoa, että he kesämökin rannasta pystyivät näkemään ohuen vesikerroksen peittämälle jäälle laskeutuneen parven voimakkaasti ja hätäantyneesti äänteleviä vesilintuja.

He lähtivät taskulampun kanssa lähemmin tutkimaan outoja vieraita ja pääsivät melko lähelle lintuparvea, joka hämmennyksissään oli kasautunut tiheäksi hädissään vellovaksi noin 50 linnun parveksi. He arvelivat lintujen olevan kuikkia, mikä olikin melko oiva määritys. Sovimme, että kun on jo pimeää, palataan sunnuntaina asiaan, jos linnut ovat vielä paikalla.

Seuraavana aamuna Rädty kävivät verkoillaan lammella, jonka jää oli n.10 cm vahvuinen. He näkivät linnut, jotka olivat levittäytyneet eri puolille lampea, pysytellen kuitenkin sen keskiselällä, n.200 metrin päässä rannoista. Saapuessani paikalle, Rädty kertoivat, että aamulla noin kymmenen lintua oli päässyt lammen jäältä lentoon, ja ne olivat voimakkaasti äännellen kiertäneet lampea ja sitten kadonneet metsän taa.

Laskimme klo 13:n maissa jäältä 39 lintua. Pääsin tarkastelemaan joi-takin lintuja lähietäisyydeltä, ja määritin ne kaakkureiksi. Linnut olivat vielä voimissaan ja tekivät lentoonlähetyrityksiä, mutta yksikään ei onnistunut. Linnut olivat myös hakanneet

siipiluunsa jäätä vasten niin, että jäälle yöllä sataneelle ohuelle lumikerrokselle oli jäänyt verijälkiä. Totesimme, että lintuja oli vielä silloin mahdoton saada jäältä kiinni.

Kännykkäaikakausi näytti jälleen hyödylliset puolensa, sillä olin jäältä suoraan yhteydessä Heinolan "lintu-tohtori" Toni Bosleyn kanssa, jonka asiantuntevat neuvot lintujen käsittelyssä taas kerran osoittautuivat korvaamattomiksi. Minulla ei ollut mitään kokemusta kuikkalintujen käytäytymisestä tällaisessa lähikontaktissa. Sen tiesin, että varsinkin kuikka on äkäinen lintu ja sen terävää nokkaa on syytä varoa.

Jäällä syntyi päätös "kiitoradan" avaamisesta lammelle. Veijo Rädyn kanssa totesimme, että työ on paras antaa ammattilaisille, ja niinpä soit-telin Enon palokuntaan, missä Heikki Nevalainen lupasi maanantaina lähteä apulaisineen tekemään avantoa.

Sovimme, että lammen keskiosaan tehdään 1,5 m leveä ja 30 m pitkä rata ja sen toiseen päähän 4x5 m "allas". Näin tapahtui, ja kun allas oli valmis, palomiehet saivatkin 25 lintua väsyneinä kiinni ja kantoivat ne avantoon.

Jälkeenpäin tuli mieleeni, että silloin ne 25 lintua olisi jo voinut siirtää sulana olevaan Ahvenisen virtaan, mutta kun palomiehet olivat työn jo tehneet, avanto vesineen virkisti lintuja niin, että niitä ei saisi sieltä enää kiinni. Bosley olikin varoittanut, että jos lintuja ahdistaa avannossa, ne voivat sukeltaa jään alle ja jäädä sinne.

Kävin klo 14:n maissa katsomassa tilannetta; 34 lintua ui avannossa, eli loputkin kaakkurit olivat omin avuin päässeet avantoon ja viisi lintua oli il-

meisesti päässyt maanantain aikana avannosta lentoon. Linnut vaikuttivat varsin hermostuneilta, mikä ei ollut viime päivien tapahtumat huomioi-den mikään ihme.

Mukanani oli pari kiloa muikkuja, jotka polvet tutisten vein luistellen avannon reunalle. Toki mukanani oli myös pelastusliivit, jäänaskali sekä pitkä riuku. Taas puhelimella yhteys Toni Bosleyhin, jolta sain neuvot, että muikut piti heittää avannon reunalle yksitellen eikä kasoihin. Veteen ei kannata heittää, koska kuolleet kalat painuvat lammen pohjaan, jonka mutaisesta tai hiekkaisesta laadusta ei ollut tietoa.

Lauha sää jatkui ja avanto suureni itsestää reunoilta sulaen. Tiistaina oli edelleen 34 lintua avannossa, mutta jälle ei ollut enää menemistä varsinkin yksin. Raportoin taasen tilannetta Bosleylle ja mietimme keinoja ruokintaan. Vaikka lammessa on kaloja, siikaakin, Bosley piti kovin epätodennäköisenä, että kaakkurit sukeltamalla saisivat yhtään kalaa; tuollaisen lintu-parven melkskaaminen avannossa karkoittaa kalat kauas.

Heino Rätty oli pyynnöstäni käynyt keskiviikkoamuna katsomassa lintuja, ja hän oli nähnyt yhden linnun kyhöttämässä jäällä vastarannalla. Heino kävi hakemassa linnun, joka vastustelematta antautui kainaloon, ja sai pian auton takapenkillä kyydin Ahvenisen sulaan.

Samana aamuna soittelin Pohjois-Karjalan ympäristökeskukseen Sirkka Hakalistolle, joka lähetti Kimmo Koskelan hätiin ruokintaoperaatioon. Kimmo hankki kalat City-Sokoksen ruokaosastolta, jossa oli tarjouksessa

"Kaakkolampi".
© Kimmo Koskela

edellipäiväisiä muikkuja.

Kimmo ja yhdistyksemme suojeluvastaava Heikki Pönkkä veivät 15kg muikkuja avannon reunalle veneellä jäällä liukuen. Kuin vakuudeksi yksi kaakkureista läksi lentoon heidän paikalla ollessaan, ja rannalta putkella katsellessaan he näkivät muikkujen kelpaavan kaakkureille. Lintuja oli tällöin paikalla vielä 33 yksilöä.

Torstaina paikalla oli enää 19 lin-

tua, joten kaakkureiden voimat alkoivat palata ja toista kymmentä niistä oli selvinnyt lentoon omin voimin. Kun oli huolissani kaakkureiden verilte hakkaamista siipitaipeista, Bosley kertoi, että kylmässä vedessä tällaiset haavat paranevat nopeasti. Lintujen käyttäytymisessäkin oli tapahtunut selvä muutos; ne uivat tuolloin rauhallisesti hoitaen samalla höyhenpu-kuaan.

Huoli ravinnon riittävydestä painoi edelleen, sillä Bosley ilmoitti kaakkurin tarvitsevan kalaan 300-500 g/vrk. Niinpä vein perjantaina Kimmon kanssa 8kg silakkafileitä avannon reunalle. Tuolloin paikalla oli enää 11 kaakkuria. Kaikkien lintujen kunto näytti hyvältä, muutama linnuista uskalsi tulla uimaan ja suktelemaan lähellekin. Pari yksilöä teki lentoonlähtöharjoituksia siinä kuitenkaan onnis-

tumatta. Rannalle palattuamme totesimme filetarjouksemme kelpaavan.

Sunnuntaina 17.12. Jäljellä oli enää 9 lintua ja avanto oli alkanut pienentyä yöpakkasten jäljiltä uhkaavasti - se oli enää 20 m pitkä. Linnuilla tosin ei näyttänyt olevan hätää; ne uivat rauhallisina ja hyvävoimaisen näköisinä.

Tiistaina 19.12. Paikalla kävi Tomi Rätty. Avanto oli jäässä ja linnut olivat kadonneet. Mitään menehtymisen merkkejä ei näkynyt, joten kaakkuri-projekti oli tältä osin onnistunut. Kiitos kaikille tässä kirjoituksessa mainituille auttajille.

Pohjois-Karjalan kaakkurikanta lienee 20-30 paria, ja koko Suomen korkeintaan 1000 paria. Pohjois-Venäjän kannanarvio on 50 000-100 000 paria. Joten pienihän pelastettu joukko oli, mutta kun tämä tuli tietoon, ei luonnonystävä voi vain jättää tilannetta sikseen. Rädtyt, jotka läheltä näkivät lintujen hädän lauantaina ja sunnuntai-aamuna, olivat aidosti huolissaan; "miten niitä voi auttaa"?

Olisihan tämä voinut tapahtua - ja on monesti varmasti tapahtunutkin - ihmissilmien ulottumattomissa.

Lähtö veneilemään Kyyrönlammen kiitoradalle. © Kimmo Koskela

- **Mets suunnittelup alvelut**
 - Mets suunnitelmat
 - Mets n arvon m ritykset
- **Mets t alouspalvelut**
 - Mets tiet
 - Kunnostusojitus
 - Mets nterveyslannoitus
 - Nuoren mets n hoito
- **Viranomaispalvelut**
- **Mets nomist ajien koulutus ja neuvonta**
- **Puuenergian k yt n edist minen, Roihu-hanke**
- **Luonnonhoitohankkeet**
 - Petolintujen pes p aikkojen turvaaminen mets nk sittelys
 - Natura-harjujen mets nk sittely
 - At sk j rven vesiensuojelu

23.-25.5.2002

LIPERIN PÄRNÄVAARALLA,
JOENSUUN KUPEESSA

Siltakatu 20 B, 80100 JOENSUU
Puh. (013) 253 220, fax (013) 253 2211

Talvilinnut 2000/2001

Pohjois-Karjalassa

Urho Paakkunainen

Talvi alkoi erityisen kesäisissä merkeissä. Ilmatieteen laitos raportoi alkutalven säästä seuraavasti: *”Joulukuun 2000 alkupäivät olivat hyvin lämpimiä koko maassa. Erityisesti maan keskiosissa syntyi useita uusia paikkakuntakohtaisia joulukuun lämpöennätyksiä. Korkein joulukuun 2000 lämpötila oli Utössä mitattu 9,1 astetta. Maan eteläosissa lämpötila oli koko alkukuun jopa nollan yläpuolella kuten loka- ja marrakuussakin. Vasta joulukuksi sää kylmeni ajankohdan tavanomaisiin lämpötiloihin hetkeksi myös maan etelä- ja keskiosissa. Lapsissa oli muutama reilumman pakkasen jakso jo kuukauden puolivälissä.”*

Koko talvena ”vanhan kunnan ajan” pakkasia oli Pohjois-Karjalassa oikeastaan vasta helmikuussa. Isojen järvien selät olivat avoinna pitkään - lähes joulun asti. Kunnan lumipeitekin maakuntaan tuli vasta tammikuun puolella. Tarkemmat säätiedot on nähtävissä taulukossa 1. Ja kun pihlajanmarjasatokin oli hyvä, oli talvi otollinen muuttolintujen viivytteilyyn ja yleensä lintujen talvehtimiseen.

PKLTY:n ylläpitämä sähköpostilista (pk_lintulista@joensuu.fi) on vakiinnuttanut asemansa lintuhavaintojen keruumenetelmänä. Tietoa on nyt yllinkyllin katsauksien tekemiseen.

Korostettakoon myös talvilintulas-

kentöjen (TLL) merkitystä lintujen - erityisesti tavanomaisten - määrien muutosten seurannassa. Maakunnasammekin on jo kymmeniä vuosia eräät harrastajat erikoistuneet tähän arvokkaaseen ja mielenkiintoiseen osaan lintuharrastusta. Laskentojen avulla saadaan arvokasta tietoa nimenomaan pitkällä aikavälillä tapahtuvista muutoksista lintukannoissa. Tiedot laskennoista tallennetaan Helsingin yliopiston eläinmuseon arkistoihin. Lajikohtaisessa katsauksessa olen käyttänyt hyväksi myös TLL:n tietoja. Toivoisin kuitenkin, että TLL-katsauksen tekemiseen paneutuisi syvällisemmin joku lintulaskentoihin perehtynyt henkilö. Itselleni lajikohtaiset indeksitiedot eivät ole oikein ”avautuneet”. Toinen merkittävä talvilintujen seuranta muoto on ruokintapaikkatutkimus, jolla nimensä mukaisesti pyritään seuraamaan ruokinnoilla tapahtuvia lintukantojen muutoksia. PK:ssa selkeästi pisimpään (11 talvea) tähän tutkimusprojektiin on osallistunut Esko Lappi Lieksasta. Kiitokset kaikille erikseen ja yhteisesti talvilintujen seurantaan osallistuneille lintuharrastajille arvokkaasta työstä lintukantojen seurannassa.

Talven lintumäärä oli leudon alkutalven seurauksena huikeat 89 (joista 6 ARK:n tarkistettavia) lajia. (-99/00: 75, -98/99: 73, -97/98: 67, -96/97: 82). Sääolosuhteet mahdollistivat monien muuttolintujenkin viivyttelyä joulukuussa. Pihlajanmarjoja ja muutakin

ruokaa luonnosta oli helposti saatavilla. Tilhien ja taviokuurnien määrät ylsivät lähes ennätystasolle maakunnasamme. Rastaitakin (räkätit ja mustarastaat) liikkui maastossa runsaasti. Marjalintujen määrät olivat suurimmiin juuri ennen vuoden vaihdetta. Tammikuun lopulla ja erityisesti helmikuun pakkasilla niitä ei enää juurikaan ollut silmiemme ilona.

Todellisina viivytelijöinä mainittakoon seuraavat lajit: peukaloineen, västäräkki, tiltaltti, punarinta ja mustapääkerttu. Näitä lintuja havaittiin nimenomaan joulukuun alkupuolella. Myös vesilintuja oli jäänyt joulukuussa suliiin useita lajeja, joista erityisesti mainittakoon seuraavat harvemmin PK:ssa talvella havaittavat: silkkiuikku, haapana, lapasotka, tukkasotka ja kaakkuri. Lisäksi muutama harmaalokki ja pari kalalokkia odotteli talven tuloa sulien äärellä. Harvinaisuuksista mm. alliaahka ja viiksitimali ilahduttivat eräitä lintuharrastajia (kts. harvinaisuuskatsaus). Petolinnuista on tuotava esiin pari kotkahavaintoa joulukuulta ja yksi jopa tammikuun puolelta. Lisäksi sinisuohaukan havainto 21.12. oli yllätys (ARK tarkistaa havainnon). Seuraavia yleisiä talvilajeja ei käsitellä lajikohtaisessa katsauksessa ilmoitusten vähyden vuoksi: puukiipijä, tali-, sini-, hömö- ja töyhtötiainen sekä varpuinen.

Yhdistyksemme 7. talviralli järjestettiin 2.12. klo 00.00-18.00 poikkeuksellisen leudossa alkutalven säässä. Useat suuret järvet olivat vielä sulat. Ralli pidettiin Vesa Jouhkin asiantuntevassa ohjauksessa. Petri Hottola esitteli rallin purkutilaisuudessa dioja linturetkestään maailman ääriin. P-K:n lintuja kartoittamassa oli 7 joukkuetta. Havaintoja tuli yhteensä 58 lajista. Parhaina rallilajeina olivat pikku-uikku, lapasotka, alli, tukkasotka, pilkkasiipi ja mustapääkerttu. Kisan voitti joukkue Mauri Leivo ja Heikki Pönkkä P-K:n talvirallienäytöksellä, 43 lintulajilla.

Taulukko 1. Talven 2000/2001 keskilämpötilat, sademäärät ja lumensyvyys Joensuussa. (Lähde: Ilmastokatsaus-lehti, nrot 11/2000-2/2001. Ilmatieteen laitos.)

kuukausi	Lämpötila °C		Sademäärä, mm		Lumensyvyys, cm	
	2000/2001	1961-90	2000/2001	1961-90	2000/2001	1961-90
marraskuu	0.4	-2.7	82	54	0	5
joulukuu	-3.5	-8.2	52	45	0	27
tammikuu	-5.3	-11.6	27	37	18	48
helmikuu	-11.2	-10.7	59	29	38	65

Lajikohtaiset tiedot

Kaakkuri *Gavia stellata*

Harvoin talvella P-K:ssa havaittu laji. Nyt harvinaisen suuri parvi oli laskeutunut Enossa Kyyrönlammen pieneen sulaan, jossa niitä jouduttiin auttamaan takaisin muutolle pääsemiseksi. Havainnot: 9.-11.12. Eno Kyyrönlampi a50p klo 15 (R.Erola ym.). Tapahumasta on erillinen tiedonanto tämän lehden sivuilla 20-21.

Kuikka *Gavia arctica*

Kylmästä kangistunut kuikka löydettiin Pyhäselän jäältä Pyh Suhmurasta 28.12., mistä se toimitettiin yliopistolle hoitoon (HH).

Kuikkalintulaji *Gavia sp*

4.12. Eno Uimaharju 4p/S (PM,JA, Viljo Korhonen).

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*

Lämmin alkutalvi sai myös silkkiuikkuja viivästyttämään muuttoaiketaan. Seuraavassa kaikki kolme havaintoa: 30.11.-9.12. Joe Noljaikka Höytiäisen kanava 1p (AL,KR,JuH, JMe,HaP,KLi,KLa), 1.12. Kon Häikkäniemi 1p (ML,HPö) ja 28.12. Pyh

Suhmura, Pyhäselän jäällä kyyhöttänyt lintu toimitettiin hoitoon (HH). Lisäksi 15.12. Joe Marjala 1p (KLi,AP). Tämä yksilö tulkittu samaksi kuin alunperin Höytiäisen kanavassa maillaillut uikku.

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Lämmin alkutalvi näkyi laulujoutsentenkin runsaana esiintymisenä vielä joulukuussa. Säitten kylmettyä tammikuussa niitä ei juuri enää havaittu maakunnassamme. Seuraavassa havainnot kunnittain:

Eno: 4.-7.12. Ahveninen 1-4p (KV,PM ym.), 31.12. Paukaja 1p ad (PZ).

Joe: 2.12. Karsikko 18p, 9ad+9juv (ML,HPö,KLi,KLa,AP), 16.12. Joe Karsikko 2ad p (KLi,HKo,HM), 19.12.

Joe Karsikko 12p (5ad+7juv) (JaL), 20.12. Joe Karsikko 18p (UP), 21.12.

Joe Siihkala 13 SW (E.Päivinen ym/ALy), 23.12. Joe Tikkamäki 5 S (2ad+3juv) (TT), 26.12. Joe Karsikko 6p (2ad+4juv) (TT), Juv: 7.-11.12.

Kannas Pielinen Korttilanlahti 54p (48ad+6juv) (HL), Kit: 2.12. Puhos Puhosvirta 1ä, (HKo,MH), Kon: 23.12. Jakokoski Saviniemi 9p (4ad+5juv) (MP), Lip: 2.12. Leppälahti ä3 (KR,JuH,JMe,HaP), 23.12. Välikan-

gas Pitkänen a4ad WNW (JMa) ja Nur: 9.12. Aronsalmi 8p (JV).

Lisäksi *joutsenlajiksi* (*Cyg sp*) ilmoitettuja: 14.12. Eno Ahveninen 33p (PT), 19.12. Lie Koli Likolahti 10p (Sulo Eskelinen/JRy), 24.01. Kes Salukunlampi 1 kie (K-J.Kinnari/MPe).

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Sinisorsat ovat useimpina talvina yrittäneet talvehtia P-K:ssa. Nyt kun joulukuun alku oli leuto, löytyi niitä harvinaisen monesta sulasta. Säiden normalisoiduttua tammikuussa ja helmikuun alkupuolella "pullasorsia" löytyi enää harvakseltaan. Seuraavassa havaintoja kunnittain: Eno: 31.12. Uimaharju tehdasallas 17p (PZ ym), Joe: 2.12. Karsikon sula 9p (ML,HPö ym.), 24.12. Noljaikka Höytiäisen kanava 5♂ 4♀ (PZ), 1.1. Noljaikka Höytiäisen kanava 2♂ p (KN), 20.12.-21.1. Karsikon sula 3♂ 1♀ p (KLi ym.), Juv: 21.1. Vuokko Vuokonjoki 1♂ p (E.Vauhkonen), Kon: 1.12. Paihola 1♀ p (ML ym), Lip: Viinijärvi Taipalejoensuu 1♀ p (KR,JuH,JMe,HaP,ML, HPö ym.), 25.12. Viinijärvi Taipaleenjoki 1♂ 2♀ p (LV), 27.2. Lip Viinijärvi 1♂ 1♀ p (PM ym.).

METSÄPALVELUN
MERKKI

Kuuletko metsäsi kutsun?

Neuvottelemme mielellämme
metsäsi tarvitsemista
toimenpiteistä. Ota yhteys
palvelutoimistoomme!

UPM-Kymmene Metsä
www.upm-kymmene.com/metsa

Haapana *A. penelope*

Talvirallissa havaittiin yksi yksilö: 2.12. Lip Viinijärvi Taipaleenjokisuu 1 ♀ p (KLi,ML,HPö ym.).

Tavi *A. crecca*

Harvoin P-K:ssa talvella nähty. Nyt yksi naarasyksilö paikallisena 31.12. Eno Uimaharju tehdasallas (PZ).

Isokoskelo *Mergus merganser*

Joulukuun alkupuolen lämpimissä oloissa suurehkojakin parvia viivytelti suotuisissa paikoissa: 2.12. Kes Ruokkeeniemä 60p (HKO,MH), 2.12. Kit Puhosvirta 1p (HKO,MH), 13.12. Joe Honkaniemi 4 ♀ p (UP), 14.12. Rää Hämeenselkä 35p (MH), 16.12. Kes Ristlahti 24p (KM), 16.12. Rää Suuri Onkamojärvi 50p (KLi ym.). Lisäksi tammikuun ainoa 30.12.-4.1. Juu Kannas Hirvisalmen lossi 1 ♂ p (HL).

Telkkä *Bucephala clangula*

Telkkä on sinisorsan tavoin varsin yleinen talvehtija P-K:ssa. Nyt leutona alkutalvena määrät olivat suorastaan runsaita kuitenkin niin, että tammikuussa niitä sai jo etsiä "suurenuslasin kanssa". Seuraavassa listaa kunnittain:

Eno: 4.12. Eno Kaltimo 1 ♂ p (PM ym.), 14.1. Ahveninen 1 ♂ p (VT), Joe: 1.-13.12. Noljaikka Höytiäisen kanava 1 ♀ p (PZ,KLi,KLa,OG,UP ym.), 31.12.-16.2. Karsikon sula 1 ♀ p (PZ,KN,VT,UP ym.), Out: 15.12. Out Laikanlahti 7p (LV), Rää/Toh: Suuri Onkamojärvi 1p (KLi,HKO,HM ym.).

Lapasotka *Aythya marila*

Peräti kaksi yksilöä viivytelti maakunnassamme lähtöään etelään: 5.12. Eno Ahveninen 2 p (PM ym.) ja 28.11.-20.12. Joe Noljaikka Höytiäisen kanava 1 ♀ p (AL,UP ym.). Joensuun yksilö teki samalla P-K:n viivytelyennätyksen.

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Tukkasotkanaaras oli lyöttäytynyt lapasotkanaaraan kanssa kimppeään ja viivytelti Joe Höytiäisen kanavassa jäiden tuloon saakka: 1.-20.12. 1 ♀ p (PZ,UP ym.). Myös tukkasotka teki P-K:n viivytelyennätyksen. Lisäksi mainittakoon, että aivan marraskuun loppuun saakka oli seuraavat yksilöt P-K:ssa: 30.11. Eno Uimaharju 1 ♂ tp p (PM ym.) ja 30.11. Lip Kuorinka 1p (ML,HPö).

Pilkkaasiipi *Melanitta fusca*

Seuraavassa kaikki havainnot: 2.12.

Kes Mäntyniemi 1p (HKO,MH), 4.12. Eno Paukkaja 1 ♀ p (PM ym.), 9.-10.12. Lie Lieksanjoki Satama 1 ♂ p (PT).

Mustalintu *Melanitta nigra*

Yksi ainut mustalintu tavattiin sulista enää joulukuussa: 16.12. Rää/Toh Suuri Onkamojärvi 1p (KLi,HKO,HM).

Harmaalokki *Larus argentatus*

Harmaalokkeja oli jäänyt yllättävän paljon vielä joulukuun alkupuolelle kiertelemään sulienv ympärille. Niitä havaittiin myös tammikuussa muutamia yksilöitä. Seuraavissa muutamia keskeisiä havaintoja: 2.12. Joe Kontiosuon jäteasema 50p (ML,HPö), 3.12. Joe Niinivaara 12 kie (JaV), 15.12. Lip Heponiemi 4 (1ad 3 1kv) (KLi,AP), 16.12. Rää/Toh Suuri Onkamojärvi 8p (KLi,HKO,HM), 17.12. Joe Noljaikka Suisto 1 ad p (UP), 19.12. Joe Kontiosuon jäteasema 10p (JaL), 1.1. Joe Karsikon sula 3p (KN,ANy), 3.1. Joe Penttilä 1p (ALy), 7.1. Joe Kontiosuon jäteasema 1 2kv p (PZ) ja 30.1. Eno Uimaharju 1 kie (PM,JA,Viljo Korhonen).

Kalalokki *Larus canus*

Yksi yllättävä joskin lämpimän alkutalven kuvaan sopiva havainto: 16.12. Rää Vuoniemi a2 ad S (KLi,HKO ym.).

Merikotka***Haliaeetus albicilla***

Kaksi merikotkaa joulukuun alkupuolella 1.12. Juu Vuokko 1 ad m (E. Miettinen) ja 16.12. Out Vuonos 1 2kv SW klo 14.20-14.30 (PS,PPa). Outokummun kotkasta ilmoitettiin: "Väriykseltään kirjava (siitä ikä) merikotka lensi matalalla jätealueen yli lounaaseen n. 150 m päässä meistä. Jäi sittemmin istumaan jätealueen ja Kaavin tien välisen metsikön kuuseen n. 1,5 km päähän, josta näkyi vain huonosti. Lähti jatkamaan lounaaseen ollessamme n. 1 km päässä kuusesta."

Lisäksi yksi lajilleen määrättämätömäksi jäänyt kotkahavainto 13.1. Eno Naurisvaara 1p/m (Arto ja Seppo Sonninen/VT).

Sinisuoahaukka *Circus cyaneus*

Todella yllättävä havainto: 21.12. Kon Jakokoski Nälkövaara 1 ♂ N (MP/VMS). Tämä on P-K:n ensimmäinen talvihavainto lajista. Aiempi myöhäsin havainto on 25.11.

Ampuhaukka *Falco columbarius*

Tätä pientä haukkaa nähtiin tänä talvena useasti Joensuussa. Kaupungissa

saalisti pikkulintuja ja muuta ruokaa 1-2 yksilöä. Lisäksi Liperissä marraskuun viimeisenä päivänä oli pari yksilöä pelloilla ja Outokummussa eteen sattui vielä yksi "amppari". Seuraavassa havainnot: 30.11. Lip Ahonkylä 2p (ML,HPö), 7.12. Out Systeemjärvi 1p (LV), 10.12. Joe keskusta 1p (HKO), 30.12.-26.1. Joe Noljaikka 1 ♂ p (PZ,KN,AL), 13.1. Joe Niinivaara 1 S (JaV), 16.1. Joe Karsikko-keskusta 1p (KLi), 28.1. Joe Repokallio 1p (TT).

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

Kaikkiaan havaittiin 13-16 yksilöä. Helmikuussa ilmoituksia tuli enää ainoastaan neljästä linnusta, ja kaikki Joensuusta. Yllättäen Kontiolahdelta ei ilmoitettu yhtään havaintoa. Havaintomäärät kunnittain: Joe 3-6, Eno 1, Juu 2, Kes 1, Lie 1, Lip 2, Out 1, Pyh 1, Rää 1.

Varpushaukka *A. nisus*

Varpushaukkojenkin esiintyminen keskittyi taajaamiin talviaikana, kuten monilla muillakin petolinnuilla. Joensuun valta-asema tänä talvena ei ollut kuitenkaan selkeästi nähtävissä. Muista kunnista tuli kiitettävän paljon ilmoituksia tästä pikkulintujen metsästäjästä. Erityisesti tammikuussa muu maakunta päihitti Joensuun selkeästi. Muualta tuli kaksi kertaa enemmän havaintoja Joensuun ilmoituksiin verrattuna. Talven ilmoitettujen kokonaismäärä lienee ollut 17-19 yksilöä. Seuraavassa lukumääräarviot kunnittain: Joe 2-3, Juu 2, Kes 1, Kit 1, Kon 4-5, Lie 2, Lip 1, Out 1, Pol 1, Rää 1, Toh 1.

Pyy *Bonasa bonasia*

Pyy on kanalinuistamme yleisin, mutta sen havaitseminen maastossa on vaikeaa. Tästä seuraa se, että ilmoituksia satelee huomattavan vähän. Tänä talvena tuli kuitenkin ilahduttavan monta viestiä tästä metsien asukista. Ilmoitusten kokonaismäärä oli 22 yksilöä (99/00: 10, 98/99: 9, 97/98: 14).

Teeri *Tetrao tetrix*

Teeristä tuli tänäkin talvena kivasti havaintoja. Kuitenkin todettakoon, että suurin osa havainnoista ilmoitettiin tammikuulta, ja helmikuulta tuli tietoja ainoastaan Kontiolahdelta. Teerien määrä oli yhteensä 549 yks. (99/00: 562, 98/99: 492, 97/98: 370, 96/97: 670). Seuraavassa suurimpia parvia aikajärjestyksessä: 25.12. Lie Sarkkila 40p (AH), 2.1. Pol Ruvaslahti 52p (JaL), 7.1. Out Laikanlahti

Riekko *Lagopus lagopus*

Muutama havainto tästä P-K:n pohjoisosissa asustavasta kanalinnullasta: 22.12. Lie Siikasuo 3p (KJ), 27.12. Juu Panja 1p (J. Väätäinen) ja 1.1. Nur Petäiskylä 1p (HL).

Peltopyy *Perdix perdix*

PK:ssa jo kertaalleen sukupuuttoon kuolleen peltokanalinnun istutus alkaa tuottaa satoa. Se, ovatko luonnossa havaitut peltopyyt jo "luonnonvaraisia" itsestään lisääntyvää kantaa, on kaiketi epäselvää, mutta mainittakoon linturallissa tehty havainto: 2.12. Lip Kaatamo 3p (KR,JuH,JMe,HaP).

Fasaani *Phasianus colchicus*

Tänä talvena havaintoja sateli "runsaasti" Juuasta. Yllättäen eteläisistä kunnista (Kitee ja Kesälahti) ei fasaaneista tietoja tihkunut. Seuraavassa havainnot: 1.12.-28.2. Kon Liettee 1♂ juv p (maallikko/PM), 2.12. Juu Nunnanlahti 1♀ p (S. Ovaskainen/HL), 2.12. Lip Kontkala 7p (KR ym.), 6.12. Juu Ahmovaara 3p (Kontti/HL), 9.1. Pol Ruvaslahti 2p (P. Lemmetyinen) ja 28.2. Juu Vuokko 2p (R. Hänninen/HL).

Kesykyyhky *Columba livia*

Maakuntamme suurimmassa taaja-

Useita harmaalokkeja havaittiin leudon alkutalven aikana. © Veijo Turunen

62p (LV), 13.1. Nur Höljällä 30p (S. Pölönen/HL), 14.1. Eno Kuisma 32p (VT), 21.1. Lip Ahonkylä 35p (LV), 31.1. Juu Salonkylä 31p (R. Heiskanen/HL), 31.1. Juu Petrovaara 30p (R. Willman/HL) ja 12.2. Kon Jakokoski 30p (L. Penttinen/MP). Lisäksi myös kunnittain: Out 117, Kon 93, Juu 71, Lip 55, Lie 53, Pol 52, Nur 49, Rää 20, Joe 4, Ilo 3.

Metso *Tetrao urogallus*

Metsoista tuli perinteisen niukalti ilmoituksia. Seuraavassa kaikki havainnot: 1.12.-28.2. Kon Aavaranta 1♂ p (PM ym.), 1.12.-28.2. Kon Suonerä 1♂ 1♀ p (PM ym.), 2.12. Juu Paalasmaa 1♂ p (HL), 15.12. Rää Oravisalo 1p (J. Kallinen), 13.1. Rää Haapasalmi 1♂ p (HKo,MH), 26.1. Out Kehkola 3♂ p (LV).

Isokoskeloita viivytteli aina tammikuun alkuun saakka. Kuvassa naaras. © Hannu Eskonen

missa asustaa omat "pulu" populaationsa. Joensuun alueella on keskustan (n. 100 yks.) lisäksi ainakin Nolja-jakan (n. 15 yks.) ja Marjalan (n. 10 yks.) omat parvet. Lisäksi ainakin Juuassa, Kiteellä ja Lieksassa asustaa talvisinkin puluja. Juuan parvikoko oli joulukuussa 39 yksilöä (HL), kun se edellisenä talvena oli 17 yksilöä.

Huuhkaja *Bubo bubo*

Ei havaintoja varsinaiselta talvijaksolta, mutta ensimmäiset keväiset huhuilut heti maaliskuun alussa Outo-kummusta 9.3.: Herneaho Ä1 ja Munaniemi Ä1 (LV).

Lapinpöllö *Strix nebulosa*

Edellisen talven lapinpöllöjen runsaudesta oli vain muisto jäljellä. Nyt tuli vain kaksi havaintoa: 16.12. Juu Halolanpää 1p (M. ja P. Romppanen/KV) ja 19.12. Pol Matkalahti 1p (RT).

Viirupöllö *S. uralensis*

Lapinpöllöjen tapaan harvassa olivat ilmoitukset tästäkin suuresta pöllöstä. Vain kaksi havaintoa: 15.12. Joe Linnunlahti 1p (KN) ja 11.1. Kon Joutsensuo 1p (PM). Joensuun viirupöllöä pääsivät muutamat innokkaimmat ihailemaan. Se oli napannut kynsinsä variksen ja syötyään sen häipäsi metsän suojaan.

Lehtopöllö *S. aluco*

Joensuun Nolja-jakan lehtari ei tällä kertaa inahtanut keskellä talvea. Sitä vastoin Joensuun Niinivaaran puolella kuultiin yksi huhuilu 19.2. klo 3.30 (MHu).

Helmipöllö *Aegolius funereus*

Helmipöllöjen määrä oli vähäinen huonon myyrätilanteen takia. Seuraavassa kaksi talviaikaista havaintoa: 1.2. Rää Sangenlahti Ä1 (A. Väyrynen/MH) ja 12.2. Kon Riihikangas Ä1 (PM,RR). Lisäksi mainittakoon maaliskuun alun havainto 1.3. Juu Vihtasuo Ä1 (JH).

Varpuspöllö

Glaucidium passerinum

Pientä pöllöämme nähtiin sentään jonkun verran, mutta määrät olivat vähäisiä pariin aiempaan talveen verrattuna. Nyt havaintomäärä ainoastaan 5 yksilöä (99/00: 22, 98/99: 8, 97/98: 12, 96/97: 22). Seuraavassa havainnot aikajärjestyksessä: 7.12. Rää Jaama 1p (MH), 17.12. Rää Paksuniemi 1p (MH), 30.1. Kon Riihikangas 1Ä, klo 18 (PM,RR), 14.2. Kon kk Räsäläntie 1p (R. Huuskonen/HH) ja

15.-22.2. Lie Rantala 1p (RK).

Sarvipöllö *Asio otus*

Sarvarista on vain muutama aiempi talvihavainto P-K:sta. Nyt löytyi 10.2. Lieksan Lampelasta yksi yksilö, valitettavasti kuitenkin kuolleena (JH).

Käpytikka *Dendrocopos major*

Käpytikka on vakiovieras pakkaspäivien läskiruokinnalla. Seuraavassa merkittävimmät havainnot: 1.12.-28.2. Kon Romppala 10-12p (PM ym.), 20.1. Kes Purujärvi, Leviäkivi 5p (KM) ja 10.2. Kon Pyytivaara 2p (VMS).

Pikkutikka *D. minor*

Pikkutikka piristi talven lintulajistoa erityisesti Joensuun Nolja-kassa. Kokonaisuutena tuli 8 yks. (99/00: 5, 98/99: 6, 97/98: 11). Seuraavassa havainnot: 2.12. Juu Ahmovaara 1p (U. Kukkonen/HL), 20.1.-11.2. Joe Nolja-jakka 1p (UP,KN,AL), 27.1. Vär kk 1♂ p (HKi), 10.2. Lip Salokylä 1♂ p (JMe ym.). Lisäksi mainittakoon yksi maaliskuinen pikkutikkakeskittymä: 1.-31.3. Kon Koivuniemi 2♂ 2♀ p (Eelis Romppanen/PM).

Palokärki *Dryocopus martius*

City-palokärki näyttäytyi jo ties kuinka monentena talvena Joe Nolja-kassa. Yleensäkin palokärkiä on havaittu viime vuosina ilahduttavan paljon. Nytkin ilmoituksia ropisi tasaiseen tahtiin. Palokärkien kokonaisuutena oli 13 yksilöä. (99/00: 10, 98/99: 4, 97/98: 13). Kontiolahdella havaittiin peräti viisi palokärkeä. Muissa kunnissa havaittiin seuraavat määrät: Joe 1, Kes 2, Kit 1, Lie 2, Pol 1 ja Rää 1.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Havaintojen määrä tästä vanhojen metsien tikastamme säilytti edellisen vuoden tason ollen viisi yksilöä (99/00: 5, 98/99: 16, 97/98: 9, 96/97: 5). Seuraavassa ilmoitukset: 2.12. Kon Jaamankangas 1p (ML,HPö), 3.12. Juu Nunnanlahti 1p (R. Heiskanen/HL), 14.2. Kon Riihikangas 1♂ kie (PM,RR), 19.2. Juu Paalasmaa 1p (M. Tervo/HL), 25.2. Kon Pyytivaara 1p (VMS).

Harakka *Pica pica*

Vain yksi suurempi parvi ilmoitettiin nähdyksi: 18.2. Lie Riihivaaran kaatopaikka 10p (JH).

Varis *Corvus corone*

Kaatopaikoilla ja niiden läheisyydessä talvehtineet: 2.12. Joe Kontiosuon jä-

teasema n100p (UP ym.), 2.12. Juu kaatopaikka 25p (HL), 18.2. Lie Riihivaaran kaatopaikka 10p (JH).

Korppi *C. corax*

Kaatopaikoilta kantautui seuraavat tiedot: 2.12. Juu kaatopaikka 130 yks. (HL), 1.1. Nur kaatopaikka 50p (maallikko/HL), 16.1. Joe Kontiosuon jäteasema 90p (KLi), 18.2. Lie Riihivaaran kaatopaikka 20p (JH).

Naakka *C. monedula*

Lähinnä Joensuun keskustassa ja Kontiosuon jäteasemalla talvehtiva varislintu. Joskin tänä talvena tuli Lieksasta tietoon yllättävän suuri naakkaparvi: 18.2. Lie Riihivaaran kaatopaikka 25p (JH). Joensuun määristä ei ole käytössä tietoja tältä talvelta.

Närhi *Garrulus glandarius*

Talven merkittävin laskentatulokset seuraavassa: 1.12.-28.2. Kon Romppala 20p (PM ym.).

Kuukkeli *Perisoreus infaustus*

Havaintoja kuukkeleista tehtiin perinteisillä Liperin talviruokintapaikoilla seuraavasti: 2.12. Haapovaara 3p (KLi,KR ym.) ja 2.12. Mutkanvaara 1p (KLi,KLa,AP). Lisäksi havaintoja ilmoitettiin myös Outokummusta ja Lieksasta: 17.12.-21.1. Out Sorsansalo 3-4p (LV), 18.2. Lie Kontiovaara, Pieni Ritojärvi 1p (JRY). Erityisesti Outokummussa on pari hyvää kuukkeleiden suosimaa paikkaa (Sipilän korpi & Suuriahho), joissa ilmeisesti ilmoitettujen neljän yksilön lisäksi majoille syksysten havaintojen valossa kuukkeleita toinen mokoma lisää (LV).

Pähkinähakki

Nucifraga caryocatactes

Hakkeja oli enemmän (6 yks.) liikkeellä edelliseen talveen (99/00: 2 yks.) verrattuna, mutta toisaalta selvästi vähemmän toissa talviseen (98/99: n. 25 yks.) tilanteeseen nähden. Seuraavassa harvat havainnot: 1.12. Vär Patsola 2p (E. Nylander/HKi), 20.12. Kes kk 2p (KM), 24.12. Kes Poronniemi 1p (KM) ja 1.1. Lie Liukunen 1p (KJ).

Pikkukäpylintu

Loxia curvirostra

Talven ilmoitettujen havaintojen kokonaisuutena oli 89 yks. Seuraavassa kaikki havainnot: 1.12.-28.2. Kon Romppala ympäristö 50p (PM), 3.12. Lie Kylkilampi 16p (PT), 26.12. Juu

Havupuiden siemensato ei hemmotellut käpylintuja talvella 2000-01. Kuvassa pikkukäpylintu makedonianmännynkävyn kimpussa. © Kari Koskela

Vuokko 2p (HL), 29.12. Juu kk 3p (HL), 14.1. Joe Noljaakka Koivuvaara 2 kie (UP), 16.1. Joe Repokallio 1p (KLi), 27.1. Lie Linnava 5 (KN), 10.2. Lip Salokylä Häyrylahdentie 4 (JMe ym.), sekä 24.2. Kon Pyytivaara 5p (VMS).

Isokäpylintu *L. pytyopsittacus*

Isokäpylinnusta tuli seuraavat tiedot Kontiolahdelta: 12.1. Kon Riihikangas 4p (PM), 15.1. Kon Hovila-Liettee 6p (PM) ja 15.2. Kon Jakokoski Å2 (MP).

Pikku-/isokäpylintu

L. curvirostra/pytyopsittacus

Lajilleen määrittämättömistä käpylinnuista tuli seuraavat havainnot: 2.12. Ilo Hattuvaara Å2 (VMS), 2.12. Kes Varmonniemi Å2 (HKo,MH), 22.12. Kon Pyytivaara Uilo a7 SE (VMS), 21.1. Pyh Nivanjoki 10(2a) SW (PZ), 27.1. Joe Noljaakka 1 E (PZ), 26.2. Lie Saarivaara-Koriseva yht. 13p (EL ym.).

Kirjosipikäpylintu *L. leucoptera*

Tästä eksoottisimmasta käpylinnustamme tuli ainoastaan kaksi ilmoitusta: 18.2. Lie Riihivaarantie 1♂ p (PT) ja 1.12.-28.2. Kon Riihikangas 2 kie (PM,JA).

Hippiäinen *Regulus regulus*

Tänä talvena varmaankin osin leudon alkutalven seurauksena hippiäisten määrät olivat runsaat. Seuraavassa suurimmat kertymät: 1.12.-1.2. Kon Romppala ympäristö 15p (PM), 26.12. Juu Vuokko 2p (HL), 29.12.

Juu kk 2p (HL), 6.1. Joe Noljaakka 10p (PZ), 1.2.-15.3. Kon Romppala ympäristö 5-6p (PM), 4.2. Kon Pyytivaara Pyytiniemi 3p (VMS), sekä 24.2. Vär Patsola a5p (HKi).

Kuusitiainen *P. ater*

Ilmoituksia kuusitiAISista tuli suorastaan runsaasti. Suurin kerääntymä oli peräti 7 yksilöä. Havaintoja tehtiin yhteensä 33 yksilöstä (99/00: 12, 98/99: 18, 97/98: 15 ja 96/97: 8): Seuraavassa kaikki havainnot kunnittain: Lip (9) 2.12. Haapovaara 1p (KLi,KLa,AP), 2.12. Mutkanvaara 1p (KLi,KLa,AP), 10.2. Salokylä Parttylä 7p (JMe), Lie (6) 3.12. Kankaala 1p (PT), 5.12. Koriseva 1p (PT), 11.12. Viensuu 1p (PT), 24.1. Kotola 1p (PT), 27.1. Linnava 1p (KN), 10.2. Partalanmäki 1p (PT), Kon (5) 1.12.-28.2. Kon Romppala 1p (PM), 1.12.-28.2. Kon Aavaranta 2p (PM ym.), 11.-25.2. Kon Pyytivaara, Hölmölä 1p (VMS), 15.2. Kon Jakokoski Å1 (MP), Joe (5) 1.12.-16.1. Repokallio 2p (TT), 28.12.-16.1. ev.lut. srk:n hautausmaa 1p (KV,KLi), 16.1. Niinivaara 1p (KLi), 20.1. Noljaakka, Aavaranta 1p (PZ), Juu (5) 2.12. Vuokko 1p (HL), 6.-9.12. Vuokko, Lehtoniemi 2p (HL), 10.12. Länsi-Vuokko, Piilovaara 1p (HL), 29.12. kk 1p (HL), Eno (2) 1.12.-28.2. Eno Louhioja 2p (PM ym.), Kit (1)10.2. Kokka-aho, Lehtola 1p (KA).

Lapintiainen *P. cinctus*

Vain yksi ilmoitus ruokinnalta maalis-kuulta linnusta, joka ilmeisesti on

talvehtinut alueella: 25.3. Lie Ukonjoki 1p (RL).

Pyrstötiainen

Aegithalos caudatus

Jo kolmas perättäinen hyvä pyrstötintitalvi P-K:ssa. Huikeat 59 ilmoitusta, jotka sisälsivät pyrstötinttiyksilöitä 210 (99/00: 39 ilmoitusta 224 yks., 98/99: 48 ilmoitusta 88 yks., 97/98: 3 ilmoitusta 16 yks.). Joulukuussa pyrstötiaisia havaittiin 121 yksilöä, tammikuussa 103 ja helmikuussakin vielä 68. Parvikoko ei kuitenkaan ollut missään vaiheessa järin suuri - suurimmillaankin parikymmentä yksilöä. Ja helmikuuta kohden parvet senkuin vain pienenevät entisestään. Seuraavassa suurimpia kerääntymiä: 1.12.-28.2. Kon Romppala ymp 10-15 kie (PM ym.), 2.12. Joe Marjala 13 SW (HKo,MH ym.), 15.12. Out Sysmäjärvi 10p (KLi,AP), 24.12. Lip Ylämylly, Lautasuo 10p (JMa), 6.1. Joe Noljaakka, Kuhilaskuja 10p (AL), 6.1. Joe Noljaakka, Höytiäisen kanava 20 (2a) p (PZ), 14.1. Joe Marjala 15p (PZ), 11.2. Kon Jakokoski, Nälkävaara 9p (MP), 16.2. Joe Pilkko 8p (PZ), 26.2. Lie Koriseva 7p (PT). Lisäksi pyrstötintit kunnittain: Joe 85, Lie 43, Kon 36, Lip 15, Eno 15, Juu 12, Kes 4.

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Jälleen yhden välitalven jälkeen loistava tilhiesiintymä maakunnassamme. Marraskuulla oli jo satojen yksilöiden parvia kerääntynyt syömään pihlajanmarjoja eri puolille maakuntaa. Joulukuussa tilhien määrät senkuin vain lisääntyivät. Vähitellen parvet valuiivat myös maakunnan eteläisimpiin asutuskeskuksiin. Tilhien esiintymisen huippu sattui joulun seutuun. Suurin yksittäinen parvi oli 22.12. Lieksan Peltolassa 3500 yks. (PT). Vuoden vaihteen jälkeen tilhiparvet alkoivat selkeästi kutistua ja helmikuussa tilhiä oli useimmiten enää muutamien kymmenien lintujen parvissa. Poikkeuksena oli kuitenkin 400 yksilön parvi 4.2. Kiteen keskustassa (MPE). Taulukosta 2 käy ilmi tilhimäärien kehittyminen maakunnassamme talven edistyessä.

Talven kokonaisuudeksi arvioisin 15000 yksilöä (-98/99: 20000 yks.). Lukumäärästä on pyritty poistamaan päällekkäisyydet. Voidaan hyvällä syyllä sanoa, että tilhiä oli runsaasti, mutta aivan ennätystasolle ei nyt päästy. Seuraavassa olen havainnollistanut tilhimäärien muutoksia talven edistyessä alueittain. Olen pyrkinyt varovaisesti arvioimaan eri alueiden

tilhien kokonaismäärää. On huomattava, että nämä luvut summattuna sisältävät päällekkäisyyksiä!

Joensuu (10000)

Keskusta-Linnunlahti-Kanerval

10.12. Keskusta 400p (HKo), 26.12. Ev.lut.srk:n hautausmaa 1 albiino yksilö (M. Kunnasranta/PZ), 28.12. Linnunlahti 1000p (PZ), 15.1. Keskusta 200p (HKo), 16.1.270(2a) p (KLi), 25.1. 82p (KLi), 17.2. 9p (KLi), 27.2. Linnunlahti 2p (JMa).

Niinivaara-Karsikko-Hukanhauta

1.12. Niinivaara 2000p (JaV), 17.12. 1000p (ALy), 6.1. 2600p (JRu ym.), 7.1. Hukanhauta 300p (PZ), 14.1. Niinivaara 400p (JaV). Helmikuulta ei tiedossa yhtään havaintoa!

Noljakka-Siilainen-Marjala

1.12. Noljakka 300p/W (PZ), 30.12.-1.1. 600p (AL), 14.1. 400p (AL), 27.1. 200p (PZ), 11.2. 17(3a) W (PZ), 13.2. Siilainen 15p (JMa).

Rantakylä-Mutala-Utra-Siihtala

Joulukuulta ei tiedossa yhtään havaintoa! 10.1. Utra 50p (JaV), 11.1. Rantakylä 300p (JaV), 21.1. 80p (KLi), 31.1. Mutala 300p (2a) (UP), 15.2. 20p (KV).

Lieksa (7000)

6.-10.12. Keskusta 2000p (PT), 16.12. 2200p (PT), 22.12. Peltola Välikatu 3500p (PT), 29.12. Partalanmäki 350p (PT), 13.1. Keskusta 100p (AK), 15.1. 20p (PT), 16.1. Mähk 80p (KJ), 28.1. Keskusta 27p (PT), 10.2. Partalanmäki 45p (PT), 15.2. Keskusta 40p (KJ), 19.2. Rauhala 10p (EL).

Kontiolahti (800)

6.12. Lehmo 500p (KV), 28.12. kk, Yläpihantie 180p (VMS), 1.1. Lehmo 100p (KV), 9.1. kk 50 kie (PM ym.) 17.1. Pyytivaara 7p (VMS), 30.1. Kontioniemi 60p (Jve), 17.2. Pyytivaara 5p (VMS).

Juuka, Nurmes, Valtimo (1400)

4.-12. Juu kk 550(2a) p (HL), 11.12. 500p (HL), 29.12. 286p (HL), 29.1. 60p (HL), 21.2. Juu Vuokko 3p (HL).

Tohmajärvi, Värtsilä, Kitee, Kesälahti ja Rääkkylä (700)

13.12. Kes kk 200p (KM), 16.12. Kit kk 100p (UP), 20.1. Kes Suurikylä 50p (KM), 4.2. Kit kk Juhontie 400p (MPe), 24.2. Vär kk 12p (H. Rynnänen/HKi), 27.2. Vär Patsola 5p (HKi).

Pyhäselkä, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi (400)

Pihlajanmarjasato hemmotteli taviokuurnia talvella 2000-01.
© Markku Halonen

16.12. Pyh Reijola 70p (JM), 23.12. Lip Ylämylly 40p (JMa), 11.1. 50p (JMa), 20.1. Out Partalanmäki 70p (LV), 21.1. Out Hovila 100p (LV), 12.2. Pol Ruvaslahti 2p (JLe), 13.2. Lip Ylämylly 15p (JMa).

Taviokuurna Pinicola enucleator

Hyvä pihlajanmarjasato houkutteli taviokuurnat jälleen yhden välitalven jälkeen vierailemaan maakunnassamme suurin joukoin. Kuurnat kerääntyivätkin monin paikoin syöpöttelemään runsasta pihlajanmarjasatoa. Jo joulukuussa niiden määrä nousi yhteensä lähes 400 yksilöön. Tammikuun puolenvälin paikkeilla oli talven huippu. Tällöin havaittiin talven suurin parvi 61 yksilöä 13.1. Joensuun Noljakassa.

Helmikuussa määrät tippuivat siten jo useimmiten muutamiin yksilöihin. Arvioisin talven kokonaismääräksi ilmoitusten perusteella kiitettävät 1000 yksilöä, joka jää vain hitusen toissa vuoden ilmeisesti maakuntamme ennätysesiintymästä (-98/99: 1100 yks.). Mahdollisesti tämän talven lukumäärä saattoi olla kyllä suurempikin. Nimitäin kuurnailmoituksia ei tullut joulukuussa esimerkiksi Joe Rantakylän seudulta yhtään! Ja lisäksi Kiihtelysvaara-Tuupovaara-Ilomantsi -seudun kuurnamäärä näyttää koko talven osal-

ta nollaa, vaikka todennäköisesti asiantilaita ei voinut olla näin keho. Eikä Keski-Karjalan kuntienkaan luvut olleet mitään häppöisiä.

Mainittakoon vielä, että maaliskuulakin kuurnia oli vielä liikkeellä kivasti, mm. 9.3. Kon kk 18p (PM,JA) ja 24.3. Lie Riihivaarantie 5p (PT).

Seuraavassa suurimpia kuurnamääriä sekä alueellisesti että ajallisesti luokiteltuna:

Joensuu

Keskusta-Linnunlahti-Kanerval
21.12. Kaupunginkirjasto a7p (VMS), 28.12. Ev.lut.srk:n hautausmaa 6p (KV), 10.1. yliopiston kampus 27p (PZ), 18.1. 25p (HH), 22.1. 30p (JMa), 1.2. 10p, 14.2. 2p (PZ).

Niinivaara-Karsikko-Hukanhauta-Repokallio

2.12. Repokallio 15p (HKo ym.), 25.12. Niinivaarantie 16p (TT), 31.12. Pielisensuun kirkko 35p (HKo), 6.1. Niinivaara yht. 36 (4a) (JRu ym.), 21.1. Pielisensuun kirkko 24p (KLa), 30.1. Kukkolankatu 10p (N. Pennanen), 18.2. Pielisensuun kirkko 15p (KLi).

Noljakka-Siilainen-Marjala-Pilkk

19.12. Siilainen 20 (2a) p (JMa), 29.12. Pilkk 14p (UP), 2.1. Siilainen 15p (AL), 6.1. Noljakanmäki 25p

Taulukko 2. Tilhimäärät ja niiden kehittyminen talvella 2000-2001

Ajanjakso	1.-15.12.	16.-31.12.	1.-15.1.	16.-31.1.	1.-14.2.	16.-28.2.
Tilhet, yks.	7378	9267	5480	2765	626	168

(UP), 13.1. 61p, 14.1. 20p, 29.1. Nolja-
jakka, Kerpputie 24p (KN), 4.2. Nolja-
jakka Linköpinginkatu 12p (UP).
Rantakylä-Mutala-Siihtala-Utra
31.1. Mutala 16p (UP), 31.1. 18(2a)
p (HKo) ja 2.2. Utra 2p (JaL).

Lieksa, Nurmes, Valtimo, Juuka
2.12. Juu kk 10 (2a) (HL), 4.12. Lie
keskusta 8p (EL), 6.12. 17 (3a) (PT),
8.12. 16p (AK), 21.12. Lie keskusta,
kirkkopuisto 16p (PT), 24.12. Lie Koto-
la 13 S (AK), 25.12. Lie Partalanmäki
13p (PT), 29.12. Juu kk 17p (HL),
30.12. Lie Riihivaarantie 16p (PT),
9.1. Lie keskusta 13p (PT), 28.1. Lie
Rauhala 6p (J. Urhonen/EL), 29.1.
Juu kk (P. Kallinen/HL), 29.1. Lie Rii-
hivaarantie 17p (PT), 4.2. Lie Kotola
12p (PT), 5.2. Juu Nunnanlahti 10p
(M. Kärkkäinen/HL), 24.2. Lie Nur-
mijärvi 6p (T. Martikainen/EL).

Kontiolahti, Pyhäselkä, Liperi, Outo-
kumpu, Polvijärvi
3.12. Kon Lehmo 4p (KV), 13.12. Kon
Pyytivaara Hölmölä 15 SW (VMS),
16.12. Pyh Reijola, Puolukkatie 5 σ p
(ALy), 28.12. Kon kk 2p (VMS), 11.1.
Kon Aavaranta 13 kie (PM ym.), 15.1.
Kon Romppala 4p (PM), 25.1. Kon kk
10p (J. Saarenmäki/VMS), 28.1. Lip
Ylämylly, Välikangas 3 σ 1 φ p JMa,
10.2. Lip Salokylä 3p (JMe), 15.2. Kon
Jakokoski 2 N (MP).

Värtsilä, Tohmajärvi, Kitee, Kesälah-
ti, Rääkkylä
13.12. Kes kk 1k p (KM), 16.12. Kit
kk 6p (UP), 13.1. Rää Haapasalmi 3p
(MH), 15.1. Kit Puhos 1p (MH), 20.1.
Kes Suurikylä 1p (KM), 25.2. Toh
Kemie 10p (S. Ikonen/HKi).

Räkättiras *Turdus pilaris*

Räkättikin jäävät joukoittain tilhien ja
kuurnien tavoin viivyttelämään ete-
lään menoa niin pitkäksi ajaksi asti
kuin ruokaa - pihlajanmarjoja - maa-
kunnassamme riittää. Täten myös rä-
kättiparvet olivat tyyppillinen näky
tänä marjaisena talvena. Keskeisenä
erona talveen -98/99 verrattuna oli se,
että räkättien määrät olivat suurim-
millaan jo joulukuussa, ja selkeä rä-
kättien väheneminen alkoi jo tammi-
kuun alkupuolella.

Helmikuussa räkättejä oli havaitta-
vissa enää yksitellen siellä täällä maa-
kunnassa. Parvikoot jäivät muutamaa
poikkeusta lukuun ottamatta alle 100
yksilöön. Suurimmat parvet olivat
3.12. Lip Ylämylly a100 SW ja 28.12.
Joe yliopiston kampus a100p. Lienee
kuitenkin selvää, että talvi oli ihan hyvä

räkättienkin osalta, joskin kaukana
maakuntamme ennätystasosta. Koko-
naismääräksi varovaisesti arvioisin
1100 yksilöä. (-98/99: 5000 yks.).

Räkättien määrä oli siis vain hiu-
kan suurempi kuin taviokuurnien
määrä! Jälleen on mainittava, kuten
taviokuurnan yhteydessä totesin, että
Joensuun Rantakylän alueelta ei joulu-
kuulta tullut yhtään ilmoitusta räkä-
teistä, ja Kihtelysvaara-Tuupovaara-
lloomantsi -aluekin loisti räkättien
suhteen hiljaisuudellaan koko talven
osalta. Nämä "havainnoinnin kat-
vealueet" vaikuttanevat myös räkät-
tien kokonaismääriin jonkun verran.
Seuraavassa suurimpia räkättimääriä
sekä alueellisesti että ajallisesti luoki-
teltuna:

Joensuu

Keskusta-Linnanlahti-Kanerval
28.12. yliopiston kampus 100p (JMa),
2.1. Mehtimäki 3p (AL), 6.2. yliopis-
ton kampus 1p (PZ).

*Niinivaara-Karsikko-Hukanhauta-Re-
pokallio*

26.12. Niinivaara 40p (TT), 6.1. 90p
(JRu ym.), 7.1. Hukanhauta-Niinivaara
yht. 190p (PZ), 13.1. Niinivaara
10p (JaV), 2.2. 1p (ALy).

Noljakka-Siilainen-Marjala-Pilkko

2.12. Noljakka 50p/kie (KLi ym.),
9.12. 60p (AL), 20.12. Noljakka, Er-
kimpelto 6p (UP), 31.12. Noljakka 3p
(UP), 1.1. 20p (KN), 14.1. 7 (3W 4p)
(PZ), 27.1. 10p (PZ,TZ), 1.2. 2p (AL),
18.2 1p (PZ).

Rantakylä-Mutala-Siihtala-Utra

21.1. Mutala 9p/kie (KLi), 21.1. Ran-
takylä 3 (3a) p (KLi), 31.1. Mutala 5p
(HKo).

Lieksa, Nurmes, Valtimo, Juuka

6.12. Lie Partalanmäki 55p (PT), 9.12.
Lie Iljanniementie 30p (JH), 10.12.
Lie Keskusta 40p (PT), 16.12. Lie Par-
talanmäki 35p (PT), 24.12. Lie Koto-
la 55p (PT), 29.12. Juu kk 3p (HL),
2.1. 4p (HL), 5.1. Lie Riihivaarantie
5p (PT), 8.1. Lie Rauhala 5p (EL),
29.1. Lie Kotola 1p (PT), 13.2. Lie
Riihivaarantie 1p (PT).

Pyhäselkä, Liperi, Outokumpu, Polvi- järvi, Kontiolahti

3.12. Lip Ylämylly, Lautasuo 100 SW
(JMa), 9.12. Pyh Reijola, Lillukkatie 8p
(JM), 16.12. Pyh Reijola, Puolukkatie
25p (ALy), 16.12. Out Vuonos 2p
(PS,PPa), 1.1. Kon Lehmo 3p (KV),
21.1. Kon Kupluskylä 23p/kie (KLi),
28.1. Lip Mattisenlahti 4p (PZ), 30.1.
Kon kk 2p (PM,JA, Viljo Korhonen),
12.2. Kon Kontioniemi 1p (JVe).

Värtsilä, Tohmajärvi, Kitee, Kesälah-
ti, Rääkkylä
16.12. Kit Maljakivi 20p (UP), 16.12.
Kit kk 60p (UP), 18.12. Rää Haapa-
salmi 40p (MH), 13.1. 10p (MH),
26.2. Vär Savikko 2p (J. Kolehmai-
nen/HKi).

Mustarastas *T. merula*

Mustarastaskin oli kohtuullisen tyy-
pillinen lintulaji tänä talvena, kuten
oli odotettavissa leudon alkutalven ja
hyvän pihlajamarjasadon seurauksena.
Ilmoituksia tuli todella kiitettävästi
53 kpl ja määräksi arvioisin päällekkäi-
syydet poislukien huppeat 30 yk-
silöä (-99/00: 1yks., -98/99: 20yks., -
97/98: 4yks.).

Tarkastelen seuraavassa mustarastai-
den esiintymisen kehittymistä kuu-
kausittain.

Joulukuussa (9 yks.) lähdettiin lii-
keelle yllättävän vähäisin havainto-
määrin: 2.12. Rää Haapasalmi ä1
(HKo,MH), 19.12. Rää kk 1p (MH),
22.12. Kon Selkie 1p (S. Kontkanen),
24.12. Lie Keskusta 1 σ p (JRY), 30.12.
Pyh Reijola, Puolukkatie 2p (ALy),
30.12. Joe Noljakka, Noljakanmäki 1 σ
p (AL), 31.12. Joe Noljakka, Aavaranta
1 σ p (UP).

Tammikuussa (26 yks.) määrät kas-
voivat ihan silmissä. Mustarastaita
saattoi hyvinkin nähdä kaksittain tai
jopa kolmen yksilön parvissa. Seuraa-
vassa suuntaa-antavana havaintoja eri
puolilta: 1.1. Joe Noljakka 2p (KN),
2.1. Juu Ahmovaara 1 σ p (Mäkkeli/
HL), 3.1. Joe Noljakka 2 σ 1 φ p (AL),
13.1. Rää Haapasalmi 1p (MH), 13.1.
Pyh Reijola Puolukkatie 2p (ALy),
18.1. Lip Ylämylly Välikangas 1 σ p
(JMa), 20.1. Kes Suurikylä 1p (KM),
20.1. Kit Kokka-aho Lehtola 1p
(KA), 21.1. Vär Patsola 1 σ 1 φ p
(HKi), 22.1. Rää kk 1 σ p (MMA),
25.1. Juu kk 1p (P. Kallinen/HL),
25.1. Kit kk, Vesitormentie 2 σ p (M.
Paakkunainen/UP), 28.1. Joe Noljakka
yht. 3p (UP,PZ), 28.1. Lip Mattisen-
lahti 2 σ p (PZ).

Helmikuussa (15 yks.) tilanne luon-
nollisesti tasaantui. Seuraavassa kuu-
kauden "parhaat palat": 1.2. Toh
Uusi-Värtsilä 1 σ p (T. Hyttinen/HKi),
3.2. Kite Tasapää 1p (KM), 3.2. Kit kk
yht. 3p (R. Kojo ja U. Summala/KA),
4.2. Pol Kinahmo 1p (M. Takanen),
6.2. Joe Noljakka Kerpputie 1p (KN),
10.2. Lie Vehkakangas 1p (PT), 11.2.
Rää kk 2p (MMA,VMa), 18.2. Joe
Noljakka Aavaranta 1 σ 1 φ p (PZ,TZ).

Isolepinkäinen*Lanius excubitor*

Isolepinkäisten vähäinen - joskin vaa-
ka - talvinen esiintyminen jatkuu
maakuntamme peltoalueilla. Havaintoi-
den kokonaismäärä oli 12 yksilöä (-99/
00: 6 yks., -98/99: 13 yks.). Seuraavassa
kaikki havainnot aikajärjestyksessä:
1.12. Vär Patsola 2p (E. Nylander/HKi),
2.12. Kes Varmonniemi 1p (HKO,MH),
4.12. Kon Selkie 1p (H. Laurila),
8.12. Out Systeemijokisuu 1p (LV),
26.12.-19.2. Kon Jakokoski, Nälkävaara
1p (MP), 28.12. Kon Lehmo 1p (H. Varonen/
KV), 24.1. Nur Aronsalmi 1p (JaL),
28.1. Pol Ruvaslahti, Varonen 1p (JaL),
12.2. Vär Pykälävaara 1p (HKi),
24.2. Kes Haneli 1 (KM), 28.2. Kon Pyyti-
vaara 1p (VMS).

Koskikara *Cinclus cinclus*

Koskikaroja kaivettiin näkyviin P-K:n
koskista talven aikana 29 yksilöä (-99/
00: 25yks., -98/99: 29yks., -97/98:
73yks.). Määrä on jäänyt jo muutama-
maksi vuodeksi tälle 20-30 tasolle.
Liekсан useista vuolaista koskista löy-
tyi nytkin eniten karoja - yht. 11 yksilöä,
Liperin Viinijärven Taipaleenjoelta (Siikakoski
ja Viinijärven kylä) ja Kontiolahdelta (Puntari-
koski ja Höytiäisen kanava) kummastakin 5
yksilöä, Enon Herajolta 3 karaa, Juuan
Tuoparjoesta ja Vuokonjoesta 2 sekä
Polvijärven Haninniemenestä, Kesälahden
Kousasta ja Joensuun keskustasta kustakin
1 kara. Seuraavassa suurimmat kertymät:
2.12. Lip Siikakoski 3p (KR ym.), 4.1. Lie
Sokovaara, Myllykoski 2p (EL), 20.1. Eno
Herajoki 3p (EL,PT), 27.1. Lip Viinijärvi
2Ä (VT).

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Taas yhden välitalven jälkeen Joensuun
Kontiosuon jäteasemalla talvehti muu-
tama kottarainen. Muualta maakunnasta
ei tullut nyt yhtään havaintoa tästä
normaalisti lämpimiin maihin muuttavasta
visertäjästä. Joulukuussa ilmoitettiin
Kontiosuon jäteasemalla kottaraisia olevan
7 yksilöä: 2.12. (OG,UP,HKO,KLi ym.),
sitten tammikuussa ja helmikuussa määrä
tippui 4 yksilöön: 16.1. ja 10.2. (KLi),
19.1. (PM). Helmikuun lopulla 18.2.
määrä oli kivunnut 5 yksilöön (KLi).
Havainnoitsija pohtikin sitä mahdollisuutta,
että viides yksilö saattoi olla jo kevään
eka muuttanut yksilö.

PZ havaitsi 16.1. Joe Karsikossa
liksenjoensuulla 4 yksilön kottaraisparven.
Mitä ilmeisemmin kyseessä olivat
Kontiosuolla päivisin ruokailleet linnut.

Peippo *Fringilla coelebs*

Peippoja löytyi edellisen huonon talven
jälkeen jälleen ruokinnoilta eri puolilta
maakuntaa. Talven kokonaismäärä nousi
10 yksilöön (-99/00: 1 yks., -98/99: 14 yks.
ja -97/98: 26 yks.). Seuraavassa havainnot:
1.12. Joe Noljaikka Kerpputie 3♂ p (KN),
16.12. Kit kk Vesitornintie 1♂ p (UP),
24.12. Kon kk Vaskisepäntie 1♀ p (HH),
26.12. Kon Selkie 1♂ p (H. Laurila),
2.1. Juu Timovaara 1♀ p (S. Lintumäki/
HL), 22.1.-3.2. Rää kk 2♂ 1♀ p (MMA,
TMA).

Järripeippo *F. montifringilla*

Viime vuosina järripeippoja on yrittänyt
talvehtia P-K:ssa muutamia yksilöitä.
Tämäkään talvi ei tehnyt poikkeusta
sääntöön. Seuraavassa kaikki havainnot:
1.-2.12. Joe Repokallio 1-2p (TT,HKO,
MH,VJ,PM,PP,KLi ym.) ja 16.2. Kon
kk, Räsäläntie 2p (R. Huuskonen/HH).

Pikkuvarpunen *P. montanus*

Pikkuvarpunen on varpusen tapaan
pääasiassa paikkalintu, joka on viime
aikoina mitä ilmeisemmin syrjäyttänyt
varpusen asemaa monissa maakuntamme
taajamissa. Pikkuvarpusista seuraavat
havaintotiedot osviitaksi parvien koolle
luoteiselta ja kaakoiselta levinneisyys-
alueelta: 11.2. Kon Riikihikangas 4 kie
(PM,RR), sekä Kiteen mämmuttiparvi:
11.2. Kit kk, Romolantie 200p (ST).

Nokkavarpunen*Coccothraustes coccothraustes*

Vain muisto on jäljellä Värsilän muu-
taman talven takaisista nokkavarpus-
keskittymistä. Tuolloin talvella -97/
98 Värsilän alueella talvehti kymmeniä
nokkiksia. Parina viime talvena on tullut
ainoastaan yksi ilmoitus talvea kohden.
Tänä talvena päästiin sentään tuplaan
nokkavarpusia: 21.2. Pyh Hammaslahti
1p (V. Valtonen/HKi) ja 22.2. Toh Tikka-
la Hölhö 1p (P. Pöyhönen/HKi).

Punatulku *Pyrrhula pyrrhula*

Niukasti ilmoituksia. Seuraavassa
merkittävimmät luvut: 1.12. Joe Repokallio
20p (TT) ja 29.12. Juu kk yht. 27p (HL)
ja 17.1. Kon Pyytiavaara Hölmölä 18p
(VMS).

Pähkinänakkeli *Sitta europaea*

Yllättäen Joensuun liksenvaaralla nähtiin
marras-joulukuun vaihteessa yksi
nakkeli ruokinnalla: 1.12. 1p (K. Ratilainen/
PZ). Tämän lisäksi Kontiolahden
Koivuniemessä nähtiin läpi

talven jo usean vuoden reviiirään pitä-
neet nakkelit: 1.12.-28.2. Kon Koivu-
niemi 2p (PM,Eelis Romppanen).

Tikli *Carduelis carduelis*

Tikli on harvalukuinen talvehtija P-K:ssa.
Tänä talvena havainnot koskivat
pääosin yksittäisiä tikkejä. Talven
kokonaismäärä oli ainakin 11 yksilöä:
(-99/00: 18yks., -98/99: 12yks. ja -97/
98: 6yks.). Seuraavassa kaikki havainnot:
21.12. Lie Kaupunginniemi 2p (PT),
24.12. Joe Noljaikka, Aavaranta 4p (PZ),
24.12. Joe Noljaikka, Sinkkola 1N (UP),
3.1. Toh Kemie 1p (R. Partanen/HKi),
28.1.-10.2. Rää kk 1p (MMA,VMa),
28.1. Joe Noljaikka, Noljaikantie 3p (UP),
18.2. Lie Riikivaaran kaatopaikka 1p (JH),
18.2. Joe Niinivaara 1 kie (KLi).

Hemppo *C. cannabina*

Hemppoja havaittiin talven mittaan
ainakin yksi parvi Joensuun Kontiosuon
jäteasemalla: 2.12. 2p (ML,HPö) ja
18.2. a3 tp p (KLi). Oletettavasti
joulukuussa nähty hemppoparvi yhdellä
lisäyksilöllä kasvaneena havaittiin
myös helmikuussa.

Vierheppo *C. chloris*

TLL:n mukaan vierhepepon talvikanta
on kasvanut jopa 30-kertaiseksi (!) viimeisen
40-vuotiskauden aikana. Ruokinnoilla
on ollut suuri vaikutus tähän kehitykseen.
Seuraavassa tältä talvelta merkittävimmät
havainnot: 1.12.-28.2. Kon Romppala ymp
30p (PM), 18.1. Lie Peltola, Välikatu 95p
(PT), 20.1. Kes Purujärvi, Leviäkivi 15p
(KM), 24.1. Joe Noljaikka 23p (VT),
25.1. Kon Pyytiavaara, Hölmölä 42p
(VMS).

Urpiainen *C. flammea*

Talvi oli urpiaisten esiintymisen suhteen
erinomainen. Parvikoko oli parhaimmillaan
yli 1000 yksilöä. Talven loppua kohden
parvet pienenevät ja helmikuussa urpiaisia
näki alkutalven verrattuna vähän. Talven
kokonaismääräksi arvioisin varovaisesti
peräti 10000 yksilöä (-99/00: 160yks.,
-99/98: 2000yks., -97/98: 3100yks.).
Yksilömäärä on täten moninkertainen
edellisiin hyviin talviin verrattuna.

Seuraavassa suurimmat parvet ajan-
mukaisessa järjestyksessä: Joulukuulla
parvikoko oli 400-600 ja parhaimmillaan
jopa 1000 yksilöä. Suurimmat parvet olivat
2.12. Kes Varmonniemi 1000(3a) p (HKO,
MH), 2.12. Juu talviralli 750(6a) p (HL),

Taulukko 3. Urpiaismäärät ja niiden kehittyminen talvella 2000-2001

Ajanjakso	1.-15.12.	16.-31.12.	1.-15.1.	16.-31.1.	1.-14.2.	16.-28.2.
Urpiais, yks.	5845	5680	1654	2974	696	2421

10.12. Lie Kirkkopuisto 1100p (PT), 10.12. Lie Kevätniemi 1450p (PT), 16.12. Rää/Toh Kostamo 600p (HKO,MH), 17.12. Rää Paksuniemi 600p (MH), 22.12. Joe Keskusta Ete-läkatu 600p (HKO), 31.12. Kes Tot-kunniemi 650(2a) p (KM).

Tammikuulla parvikoko jäi jo useimmiten 100 yksilöön. Suurimmat parvet olivat 9.1. Lie Kotola 120p (PT), 10.1. Lie Riihivaarantie 170p (PT), 11.1. Lip Lautasuo 150(2a) kie (JMa), 13.1. Rää Haapasalmi 150p (MH), 13.1. Joe Noljaikka 125(3a) p (VT), 14.1. Rää Jaama 300p (HKO), 15.1. Joe Niinivaara 150(3a) (HKO), 20.1. Kes Purujärvi Leveäkivi 250p (KM), 22.1. Kon Koivuniemi 1200 p (PM), 25.1. Joe Noljaikka 350(2a) (AL), 27.1. Vär Patsola 150p (HKi). Helmikuulla urpiaisparvien koko jäi usein selkeästi alle 100 yksilön, joskin suuriakin parvia oli vielä nähtävissä. Suurimmat parvet olivat 4.2. Joe Noljaikka Linköpinginkatu 300p (UP), 5.2. Lie Riihivaarantie 120p (PT), 14.2. Lie Rantala 100p (RK), 17.2. Joe Noljaikka-Marjala 230(3a) p (PZ), 17.2. Kon Pyytivaara Hölmölä 100p (VMS), 23.2. Kon Jakokoski Nälkävaara 130p (MP), 25.2. Kon Selkie 150 p/kie (HKO), 26.2. Lie Saarivaara-Koriseva TLL 1535(9a) p (PT).

Taulukossa 3 on ennätysmäisten urpiaismassojen kehittyminen talven edessä P-K:ssa.

Tundraurpiainen *C. hornemanni*
Tundraurpiaisia oli lyöttäytynyt tänä talvena joukoittain urpiaisparviin. Parhaimillaan turpoja oli jopa kymmenkunta yhdessä. Suurin parvi 14 yks. oli ruokinnalla 10.2. Kon Pyytivaaran Hölmölässä (VMS). Neljän viimeisimmän talven tilastojen valossa tämä talvi oli ennätysellinen. Yhteismääräksi sain varovaisesti laskien 43 yksilöä (-99/00: 25yks., -98/99: 14yks., -97/98: 41yks.).

Seuraavassa kaikki havainnot kunnittain:
Joe 24.12. Joe Repokallio 1p (TT), 13.1.-18.2. Noljaikka, Hofinkatu 1-2p (VT,AL), 14.1. Marjala 1p (PZ), 15.1. Niinivaara 1p (HKO), 21.1. Mutala 1♀

p (KLi), 28.1. Noljaikka, Kerpputie 1p (KN), 4.2. Noljaikka, Linköpinginkatu 1p (UP), 10.2. Noljaikka, Aavaranta 2p (PZ), 17.2. Kontiosuon jäteasema 1p (VT), 18.2. Noljaikka, Suisto 1p (PZ). Kes 2.12. Varmonniemi 1p (HKO,MH).
Kon 1.12.-28.2. Romppala ympäristö 4-5p (PM,RR), 2.-23.2. Pyytivaara, Hölmölä 1-14p (VMS).
Lie 17.1. Saarivaara 1p (PT).
Lip 10.2. Salokylä 2p (JMe ym.).
Rää 16.12. Suuri Onkamojärvi 7(2a) p (KLi).
Toh 16.12. Kostamo 1p (KLi,HKO)

Vihervarpunen *C. spinus*

Vihervarpusiakin oli runsaasti liikkeellä kahteen edelliseen talveen verrattuna. Talven saldo varovaisestikin arvioiden oli 200 yksilöä (-99/00: 4yks., -98/99 114yks.). Enimmäkseen ilmoituksia tuli nytkin Joensuusta, vain muutama muualta. Keskimääräinen parvikoko (10-15 yks.) Joensuun alueella pysytteli vakaana koko talven ilman suurempia heilahtelua.

Seuraavassa suurimpia parvia aikajärjestyksessä listaten:

Joensuussa: 5.12. Honkaniemi 19p (UP), 13.12. Honkaniemi 30p (UP), 30.12. Noljaikka 12p (PZ), 7.1. Repokallio 15p (PZ), 14.1. Noljaikka, 40p (PZ), 16.1. Sirkkala 30p (KLi), 16.1. ev.lut srk:n hautausmaa 20p (KLi), 23.1. Noljaikka 25p (AL), 8.2. Siilainen-Honkaniemi 100(2a) p (PZ).
Ja vähäiset havainnot muualta maakunnasta: 10.12. Lie Kirkkopuisto 5p urpiaisparvessa (PT), 20.1. Out Sismäjärvi 1p (LV), 10.2. Lie Vehkakangas 2p (PT) ja 19.2. Lie Kevätniemi 1p (PT).

Keltasirkku *Emberiza citrinella*
Keltasirkku on viherpeippojen tapaan lisääntynyt talvehtivana lajina Suomessa. TLL:n mukaan sen kanta on kuitenkin kasvanut vain reilut kaksinkertaiseksi 40-vuotisajanjakson aikana. Seuraavassa talven suurimpia määriä: 1.12.-28.2. Kon Romppala ympäristö 100p (PM ym.), 31.12. Lie Riihivaara kaatopaikka 90p (AK), 13.1. Rää Haapasalmi 150p, 16.1. Kon Pyytivaara Hölmölä 36p

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes*

Viivyttelevä yksilö paikallisena 3.12. Joe Noljaikka Höytiäisen kanavan suiston parkkipaikka (PSa ym.).

Västäräkki *Motacilla alba*

Rohkea viivytelija paikallisena 1.12. Joe Noljaikka Höytiäisen kanavan suisto (AL).

Tiltalti *Phylloscopus collybita*

Myös harvinaisen myöhään maakunnassamme tavattu tiltalti löytyi Joensuusta: 1.12. Joe Noljaikka Höytiäisen kanavan suisto 1p (AL).

Punarinta *Erithacus rubecula*

Punarintoja on silloin tällöin tavattu talvella P-K:ssakin. Nyt ruokinnoilta löytyi peräti neljä yksilöä: 30.11.-2.12. Juu Eevala 1p (HL), 7.12. Out Sismäjärvi, Lahdenjokisuu 1p (LV), 20.12. Joe Linnunlahti 1p (PZ) ja 1.1. Lie Peltolankatu 1p (J. Liimatta/EL).

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla*

Mustapääkerttuja tavataan usein myöhäänkin jopa Lappia myöten. Tänä vuonna viivytelti Pohjois-Karjalassakin pari yksilöä: 25.11.-2.12. Out Rummukkala 1♂ p (H. ja T. Nieminen,KLi,KLa,AP) ja 23.12. Lie Yrjöläntie 1♂ p (MR).

Kirjallisuus

Ilmatieteen laitoksen www-sivut ja Ilmastokatsaus-lehti: numerot 11/2000-2/2001.

Kontkanen, H. 1997: Talvilinnut 1996/97 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 24(4):24-31.

Matero, J. 1996: Talvilintulaskentoja talvesta 1956/57 alkaen Pohjois-Karjalassa - Siipirikko 23(2): 83-95.

Paakkunainen, U. 1999: Talvilinnut 1998/99 Pohjois-Karjalassa - Siipirikko 26(4):14-23.

Paakkunainen, U. 2000: Talvilinnut 1999/2000 Pohjois-Karjalassa - Siipirikko 27(4):14-21.

Parviainen, A. 1999: Talvilinnut 1997/98 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 26(1):3-10.

Väisänen, R. A. & Solonen, T. 1997: Suomen talvilinnuston 40-vuotis-muutokset. - Linnut-vuosikirja 1996: 70-97.

YHDISTYSTIEDOTE

- 4.5. Tornien talsto, yhdistyksen Joukkue 'Tärnlävapaat'
Höytiäisen kanavan Suiston tornissa
- 18.5. Pohjois-Karjalan tornikisa arktika-
stajlajuksen merkeissä (pvm. alustava)
- toukokuu: Höytiäisen kanavan Suiston
lintutornin tervautalkoot
- 9.-11.8. Vuonlemen lintutorni-
talkoot

ALULA

Lintuharrastajan ykköslehti

Toimitusavustajat
Per Alström
Mark Brazil
Dick Forsman
Matti Harjo
Lars Jonsson
Hannu Jännes
Matti Kapanen
Paul Lehman
Killian Mullarney
Hadoram Shirihai
Lars Svensson

Toimitus
Annika Forsten
Pekka Keskinen
Juha Laaksonen
Tom Lindroos
Pekka J. Nikander
Jari Peltomäki
Antero Topp

Nyt vsk. 7 ilmaiseksi uusille tilaajille!

Haluun tilata Alulan vsk. 8 (2002, 4 numeroa):
vuositilaus 30 € □, kestopilaukset 28 € □.

Vanhhat numerot (1/95, 2,3/96, 1-4/97) 4,5 € kpl
ja (1-4/98, 1-4/99, 1-4/00, 1-4/01) 6 € kpl + postituskulut
Haluun tilata seuraavat numerot:

**Erkolstarjous!! Kaikki vanhat numerot (1/95, 2,3/96, 1-4/97,
1-4/98, 1-4/99, 1-4/00 ja 1-4/01 sisältää postituskulut) +
kestopilaukset vsk. 8 (2002) 150 €!**

Täytä tilauslomake ja lähetä se:
Alula, Kivipentie 49, 10160 Degerby

Nimi: _____

Osoite: _____

Maksan pankkisiirrolla _____

Maksan luottokortilla VISA/MASTERCARD/EUROCARD
Kortin no. _____ CVC _____

CVC numero sijaitsee kortin takana (=3 numeroa)

Voimassa _____

Alekirjoitus _____